

KARLOVA UNIVERZITA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Sociální práce a charitativní činnost

Klady a zápory sociálních sítí
The pros and cons of social networks

Diplomová práce

Vedoucí práce:
PaedDr. Mgr. Hana Žáčková

Autor:
Bc. Martina Justová

Praha 2015

Poděkování

Děkuji své vedoucí PaedDr. Mgr. Haně Žáčkové za její odborné vedení diplomové práce a cenné rady. Dále děkuji své rodině a příteli za podporu při studiu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací „Klady a zápory sociálních sítí“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze

Bc.Martina Justová

Anotace

Diplomová práce „Klady a zápory sociálních sítí“ se věnuje aktuálnímu tématu sociálních sítí. Zabývá se jejich pozitivní a negativní stránkou. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část **obsahuje obecné informace o prostředí internetu**, věnuje se jednotlivým sociálním sítím, vztahům a komunikaci na internetu. Praktická část zahrnuje dotazníkové šetření. Cílem práce je upozornit na důležitost tématu sociálních sítí a vlivu na moderní společnost.

Klíčová slova

Sociální síť, internet, komunikace, kyberšikana, společenské vztahy, kyberprostor, virtuální identita, Facebook, Twitter, Instagram, počítač

Annotation

This thesis „Positives and negatives of social networks“ focuses on current topic of social networks and clarifies its positive and negative side. The work is divided into the theoretical and the practical part. The teoretical part includes general informations about the Internet, it focuses on particular social networks, relations and the Internet communication. Practical part includes questionnaires. The purpose of this thesis is to remind the importance of the topic of social networks and the influence.

Key words

Social Network, internet, comunnication, cyberbullying, social relations, cyberspace, virtual identity, Facebook, Twitter, Instagram, PC

Obsah

1. Internet.....	9
1.1 Funkce internetu.....	11
2. Virtuální identita.....	12
3. Sociální sítě.....	13
3.1 Zahraniční sociální sítě.....	13
3.1.1 Facebook.....	13
3.1.2 Twitter.....	14
3.1.3 Google+.....	15
3.1.4 LinkedIn.....	16
3.1.5 MySpace.....	16
3.1.6 YouTube.....	16
3.1.7 Instagram.....	17
3.2 České sociální sítě.....	17
3.2.1 Spolužáci.cz.....	17
3.2.2 Lidé.cz.....	18
3.2.3 Líbímseti.cz.....	18
4. Sociální interakce a komunikace.....	19
4.1 Možnosti komunikace na internetu.....	20
4.1.1 Synchronní komunikace.....	20
4.1.2 Asynchronní komunikace.....	21
5. Vytváření vztahů ve virtuálním prostředí.....	23
6. Bezpečnost na internetu.....	24
7. Bezpečnost sociálních sítí.....	26
7.1 Služby zajišťující bezpečí.....	27
7.2 Pomáhající instituce.....	28
8. Právní opora.....	30
9. Sociální sítě a děti.....	32
9.1 Počítačové hry.....	33
10. Obchodování na internetu.....	34
11. Reklama.....	35
12. Pozitiva sociálních sítí.....	36
13. Negativa sociálních sítí.....	38
13.1.1 Online obtěžování.....	38
13.1.2 Šikana.....	38
13.1.3 Kyberšikana.....	38
13.1.4 Kyberstalking.....	39
13.1.5 Kybergrooming.....	40
13.1.6 Happy Slapping.....	40
13.1.7 Hoax.....	41
13.1.8 Závislost na internetu a sociálních sítích.....	41
13.1.9 Fenomén „výzev“.....	42
13.1.10 Shrnutí.....	42

14. Dotazníkové šetření.....	44
14.1 Cíle šetření.....	44
14.2 Hypotézy.....	44
14.3 Metody dotazníkového šetření.....	44
15. Výsledky dotazníkového šetření.....	46
15.1 Sociodemografické údaje.....	46
15.2 Průzkumné otázky.....	48
15.3 Vyhodnocení stanovených hypotéz.....	57
16. Diskuze.....	59
17. Závěr.....	60
18. Seznam literatury.....	61
19. Seznam příloh.....	65

Seznam zkratek

EFF	Electronic Frontier Foudation
HTML	HyperText Markup Language
WWW	World Wide Web

Úvod

Sociální sítě se staly fenoménem současné doby. Důkazem je i stále větší počet jejich uživatelů. Svou popularitu si získaly napříč generacemi. Příchod sociálních sítí přinesl mnoho výhod pro společnost, zároveň je však nutné si uvědomovat rizika, která s jejich postupným rozšířením začala „vyplovat“ na povrch. Mnoho lidí stále není dostatečně opatrných, a i když v reálném životě bývají ostražití, tak si nebezpečí ve virtuálním světě neuvědomují. Pokud se o sociálních sítích mluví, tak je to nejčastěji ve spojitosti s jejich zápornými stránkami jako je kyberšikana a jiné. Nic však nemá pouze negativní stránky a sociální sítě nám mohou být i velmi přínosné. Ve své práci jsem chtěla upozornit i na jejich výhody. Další skutečností je, že sociální sítě využívá stále více dětí a to už od chvíle, kdy umí číst a psát.

Téma sociálních sítí jsem si vybrala, protože jsem se chtěla zaměřit na téma, které je aktuální a týká se většiny současné společnosti. Zároveň se stále častěji ve svém okolí setkávám s problémy ve společenských vztazích vznikající právě díky nedorozumění na sociálních sítích. Považuji za důležité pro sociální práci se v této problematice orientovat, protože sociální sítě mají velký vliv na mezilidské vztahy. Ráda bych jednoduchým způsobem chtěla popsat prostředí internetu, ve kterém se většina populace v současné době pohybuje. Nejvíce pozornosti budu věnovat sociálním sítím.

Práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části se zabývám obecnými informacemi o internetu a sociálních sítích, kladnými a zápornými stránkami tématu. Praktická část obsahuje průzkumné šetření zaměřené na využití sociálních sítí. Cílem průzkumného šetření je zjistit jakým způsobem lidé sociální sítě využívají, jaký vliv mají na jejich život a dále zjistit, které sociální sítě jsou v současné době nevyužívanější.

1. Internet

„Technickým základem internetu je předávání multimediálních informací mezi počítači. Podstatou funkce tohoto zatím nejvyspělejšího komunikačního nástroje je ovšem nikoliv technika, nýbrž organizační řešení, založené na myšlence celosvětové volně vytvořené sítě bez centra a prakticky bez výrazného hierarchického členění.“ (Musil 2003, s. 158)

Internet vznikl během studené války. Ministerstvo obrany Spojených států amerických potřebovalo vytvořit systém umožňující rychlejší přenos informací a komunikace zabezpečený proti rušení. Založilo tak v roce 1958 Advanced Research Project Agency (ARPA). Tato agentura měla na starost výzkum v oblasti nových technologií a dostávalo se jí velké finanční podpory.

Další významnou událostí bylo zrození ARPANET (Advanced Research Project Agency) v roce 1969. V tomto roce profesor Leonard Kleinrock z Kalifornské university v Los Angeles úspěšně odeslal zprávu ze svého počítače na Stanfordskou universitu. (Musil 2003, s. 158-159)

S rozvojem internetu na jeho základě začaly vznikat další služby jako IRC (Internet Relay Chat) a gopher. Internet Relay Chat sloužil k *„(...) vyměňování textů v reálném čase mezi více účastníky.“* (Naumann 2009, s. 361) Jednalo se o chat s opravdovými lidmi, služba však nebyla určena pro veřejnost a využívaly i univerzity nebo výzkumné ústavy. Výraz chat/chatování je dodnes používaným pojmem, který získal i další významy. Gopher je v podstatě elektronická nástěnka, přes kterou je možné komunikovat pomocí textových, ale i multimediálních souborů. Služba gopher vznikla v devadesátých letech 20. století na univerzitě v Minesotě. Ke zdokonalení došlo v roce 1989 vznikem World Wide Web (www), jejími tvůrci byli Tim Berners-Lee a Robert Calliaua. V roce 1980 Tim Berners-Lee vyvinul program ENQUIRE, na kterém pracoval v CERNU v Ženevě. *„Mělo mu to pomoci dokumentovat nejdůležitější skutečnosti jeho života a přitom nenechat stranou také asociace k nejrůznějším komplexům úloh. Když pohlédl do budoucna a také na zásobu dokumentů, které jsou jen jednou k dispozici na nějakém místě, napadlo ho vytvořit multimediální informační systém s dálkovou sítí, aby se mohlo přistupovat k takovým zdrojům z nejrůznějších míst.“* (Naumann 2009, s. 362) World Wide Web měl být nápomocný fyzikům po celém světě k výměně dat z výzkumů vysokoenergetických jevů. Návrh dokončil v roce 1989 společně s Robertem Calliauem. K napsání použili zvláštní jazyk HTML (HyperText Markup Language). K přenosu dat docházelo díky HTTP

(HyperText Transmission Protocol). Hypertext umožňuje „(...) *navádět uživatele od jednoho dokumentu k jinému, aniž by k tomu byly zapotřebí zvláštní příkazové struktury.*“ (Naumann, 2009, s. 363) K dosažení dokumentů a jejich čitelnosti se využívalo programu browser.

Rozvoj, jaký pak nastal a stále pokračuje, se děje neuvěřitelnou rychlostí. Existuje několik následujících událostí, které jsou ve vývoji Internetu stěžejní (Naumann 2009, s. 365):

1. 1992 – přístupnost softwaru na Internetu

- existuje 26 webových serverů a 10 browserů,
- vznik hyperlinks – hypertextové odkazy, přes něž je možné přestupovat z jednoho dokumentu do druhého.

2. 1993 – CERN otevírá technologii WWW světu

- V USA je založen neziskový podnik InterNIC na zajištění finančních prostředků pro provoz www,
- americká firma Network Solutions získává zodpovědnost za Top Level Domains, kterými například jsou: .net, .com, .org a další,
- následně vznikají i v dalších zemích.

3. 1994 – uskutečnění konference v CERN – First International WWW Conference, které se zúčastnil neuvěřitelně velký počet lidí (800 účastníků).

4. 1995 – velký rozmach WWW; stává se základní službou internetu.

Následující vývoj už není tak lehce registrovatelný a často se události ve vývoji překrývají. K dalšímu vývoji například patří (Naumann 2009, s. 365):

- telefonování přes internet,
- internetová burza,
- americký Communications Demency Act (ochrana dětí a mládeže před nemorálním materiálem),
- platformově nezávislý jazyk Java firmy Sun,
- smísení WWW a televize,
- první internetové procesy v Německu – založení Mozilla.org,
- internetbanking.

1.1 Funkce internetu

Původní funkcí Internetu, ke které byl vytvořen, bylo předávání informací mezi jednotlivými uživateli. S postupným rozvojem a šířením mezi veřejností se funkce internetu časem začaly proměňovat (Musil 2003, s. 164-165):

- **Funkce informační** – v současnosti již skoro všechna tištěná média mají i své internetové verze a čím dál více se rozvíjí ty, co tištěnou verzi vůbec nevydávají. Zejména i díky nižším nákladům na provoz. Do této funkce dále patří stránky různých institucí (internetové stránky ministerstev, úřadů, různých encyklopedií, novin, časopisů,...).
- **Funkce komerční** – zde se jedná o reklamy a e-shopy. *„Internet se umí tvářit jako obrovský obchodní dům. Stačí v prohlížeči navštívit nějaký internetový obchod, vybrat zboží, objednat a zaplatit. Výhoda nakupování z domova je jasná. Není potřeba nikam jezdit, můžete nakupovat kdykoliv a prakticky cokoliv. Internet navíc nezná hranice, takže můžete nakupovat na jakémkoli místě na Zemi.“* (Eckertová Dočekal 2013, s. 139)
- **Funkce zábavná** – zahrnuje veškerou zábavu, kterou internet nabízí, jako například hudbu, videa, fotografie nebo počítačové hry.
- **Funkce dálkově provozované služby** – zahrnuje veškerou komunikaci přes internet (e-maily, SMS zprávy, elektronické bankovníctví,...)

2. Virtuální identita

Na začátek bych vysvětlila, co znamená pojem identita. *„Obecně je identita vymezena jako jednota vnitřního psychického života a jednání, která bývá též nazývána autentickým bytím. Pojem identita je ale používán v různých významových variantách. Termín identita použil pravděpodobně jako první Sigmund Freud, avšak jako první podrobně rozpracoval identitu až psychoanalytik Erik H. Erikson. Podle něj se identita osoby vytváří spojením identifikací z dětství, současných identifikací a základních životních závazků.“* (Kolesárová, Heřmanová 2012)

Současná doba velmi ovlivňuje identitu člověka a mění ji. Existují moderní psychologické teorie, které používají pojem mnohostranné já.

Prostředí internetu dává možnost změny vlastní „identity“. Člověk nemusí být sám sebou, nemusí řešit svůj vzhled a má možnost lhát. Zda existuje virtuální identita, která se liší od té reálné nelze jednoznačně říci. Jestli člověk mění svou identitu tím, že vstoupí do virtuálního prostoru, nebo si ponechá tu reálnou, záleží na jeho osobě.

Identita nemusí být pozměňována záměrně, může se jednat o nevědomé pozměňování osobních informací. Pokud člověk není se svojí osobností spokojen, je virtuální prostředí ideálním místem, jak se prezentovat v lepším světle. Někdy jde pouze o jakousi hru či zkoušení s virtuální identitou především ze strany dětí a mladistvých. Možnost vymyslet si nové jméno, zájmy, nový život může lákat. Pokud člověk v reálném životě nedosahuje úspěchů a je nespokojený, tak se mu nabízí jedinečná možnost, jak si zvednout sebevědomí. *„Hodnotu dobré pověsti v kyberprostoru si čím dál silněji uvědomují veřejně činné osoby i celé organizace, včetně komerčních subjektů. Tvorba konkrétního obrazu na Internetu se dokonce stala placenou službou, kterou si lze objednat. Schopný PR pracovník ušije potřebnou image na míru. Laik počítačově gramotný by měl znát jednoduché nástroje, jimiž lze ovlivňovat vlastní image posouvající se nesprávným směrem.“* (Eckertová, Dočekal 2013, s. 105)

3. Sociální sítě

Historie pojmu sociální síť sahá do roku 1954, kdy ho definoval britský profesor sociologie Jameson Barnes. Zabýval se výzkumem sociálních vazeb především v malých skupinách. Byl prvním člověkem, který se o takový výzkum pokusil. V dnešní době pojem sociální síť (v anglickém jazyce Social Network) je všeobecně rozšířeným pojmem. Původní význam pro síť byl ve spojitosti s technickými, komunikačními, obchodními sítěmi. Společenské vědy daly tomuto výrazu i další významy. *„O sítích se ve společenských vědách hovoří v souvislosti s vazbami vzájemné pomoci a podpory, ale také v souvislosti se způsobem organizování práce a uspořádáním celých firem.“* (Keller 2009, s. 11) Dále Keller zmiňuje neformální sítě, které jsou založené na přátelských a rodinných vztazích.

Sociální sítě dávají společnosti možnost být v kontaktu s lidmi, se kterými by ho už dávno ztratili. Umožňují lidem rozšiřovat si sociální kapitál. Lidé bývají na sociálních sítích mnohem otevřenější, než v běžném životě. Vztahy zde bývají neformální, a tak je mnohem jednodušší komunikovat s ostatními či položit otázku, na kterou by se sám člověk nezeptal v běžné komunikaci. O druhých je možné se dozvědět mnoho informací, které nám komunikaci mohou usnadnit, například profilovou fotku, názory, aktivity a další. (Kulhánková, Čamek 2010) To má samozřejmě i své záporné stránky, kterým se budeme věnovat v kapitole negativa sociálních sítí.

„Sociální sítě se začaly rozvíjet už v polovině 90. let minulého století v USA. Byly to sítě, kterými mezi sebou komunikovali hlavně studenti. Už v nich se objevily stránky s prvními profily a skupiny přátel. Tyto sítě vydláždily cestu těm dnešním, mezi které patří Facebook, MySpace, LinkedIn, Hi5 a další.“ (Kulhánková, Čamek 2010, s. 9)

V současné době již existuje celá řada sociálních sítí, které se nespécializují pouze na studenty, ale mají své členy napříč generacemi. Sociální sítě se staly fenoménem dnešní doby.

3.1 Zahraniční sociální sítě

3.1.1 Facebook

Facebook založil bývalý student Harvardské university Mark Zuckerberg, který tuto síť původně založil pouze pro studenty, kteří na universitě studovali. Později se systém rozšířil na další university, kterými byly nejprve školy nazvané „Břečťanová liga“, kam patří osm elitních soukromých škol. To také vedlo k nárůstu dalších zájemců, kteří chtěli

být součástí této „elitní“ skupiny. Facebook se od ostatních sítí lišil tím, že přidal novou funkci, kterou do té doby ostatní sociální sítě neměly. Touto funkcí je kanál „vybraných příspěvků,“ tzv. *news feed*. „Příspěvky slouží k zobrazování aktuálních informací přátel. Když někdo z přátel přidá na Facebook novou fotku nebo vzkaz, na vaší stránce se o této aktualizaci zobrazí informace.“ (Kulhánková, Čamek 2010, s. 9) Nakonec ovládl celou veřejnost. Tvůrcům této sociální sítě se podařilo vyvinout detailně propracovanou síť a dokonale tak odhadnout, co by se mladým lidem líbilo. Většinu uživatelů Facebooku tvoří studenti, avšak dokázal si získat i starší uživatele. Některé firmy již museli svým zaměstnancům omezit používání Facebooku v pracovní době. Mnoho firem jej však začalo využívat ke svému podnikání. Využívají toho, že se jedná o otevřenou aplikaci a každý má možnost se vyjádřit. Díky šíření informací se stal marketingovým nástrojem a efektivní, levnou reklamou. Není však jisté, jak dlouho bude na vrcholu a uživatele neomrzí. Facebook je v současné době jednou z nejoblíbenějších sociálních sítí. Kulhánková a Čamek v knize *Fenomén Facebook* (2010, s. 75) uvádějí důvody, které pokládají za důležité, stěžejní a díky kterým se Facebook stal takovým fenoménem. Mezi ně řadí:

- důvěryhodnost díky uzavřenému a jasně definovanému okruhu kontaktů, které sami spravujete
- přetrvávající výlučnost, nastartovaná studenty prestižního Harvardu
- kanál novinek – dnešní příspěvky, díky kterému jste každou chvíli „v obraze“
- obrázky, videa, přátelé, kontakty
- vaše vlastní důvody k používání Facebooku.

Ochrana osobních údajů je na Facebooku v anglickém jazyce, ty se však neřídí českým zákonem. Jedná se o službu Spojených států amerických a v případě krádeže nebo poškození osobních údajů by se soudní spor musel řešit podle federálních a státních zákonů USA. (Kulhánková, Čamek 2010, s.)

3.1.2 Twitter

Twitter se prezentuje jako sociální síť a mikroblog, kde lidé mohou přidávat své příspěvky a číst příspěvky ostatních uživatelů. Textové příspěvky jsou označovány jako Tweets. Tweet může obsahovat maximálně 140 znaků. „Síť funguje tak, že uživatelé si sami mohou zvolit, či příspěvky chtějí sledovat (člověk, který něčí příspěvky odebírá, se

nazývá follower). *Stejně tak může kdokoliv sledovat je, tedy pokud svůj profil neudělají privátní, pak mají na svých followery kontrolu.*“ (Sociální sítě, 2010a) Twitter je výjimečný v tom, že se na něm pohybuje řada odborníků z různých oblastí. Sledováním Tweetů je možné se dozvědět mnoho zajímavých informací, které se zatím neobjevili v ostatních médiích. Uvádí se, že v současné době má Twitter kolem 100 milionu uživatelů. Ve Spojených státech je zaregistrováno i mnoho známých osobností, například prezident Barrack Obama. (Nations, nedatováno)

3.1.3 Google+

Tato sociální síť byla zprovozněna 28. 6. 2011 a jejím tvůrcem je společnost Google. Podstata sítě spočívá v možnosti komunikace s přáteli a poznávání nových lidí, kteří se na internetu pohybují. Uživatel se musí zaregistrovat, ale není po něm vyžadováno uvádění příliš osobních informací, jak je například nutné vyplnit na Facebooku (datum narození, email, telefonní číslo, jméno, příjmení). Společnost Google se již pohybuje delší dobu na trhu a díky tomu má své služby kvalitně doladěné. Pokud se stane člověk uživatelem, má možnost propojení s již zmiňovaným Twitterem, využívání map, překladače a další služby Googlu. (Rylich 2011)

Pilíře Google+

1. Kruhy (circles)

- Vytvoření kruhů je způsob, jak zařazovat kontakty. Uživatel sítě má možnost roztrždit si své kontakty do kruhů: Přátelé, Rodina, Známi či Práce a pak s nimi sdílet pouze ty informace, které sám chce.

2. Jiskření (sparks)

- Tato funkce umožňuje sdílení všeho, co uživatele internetu zajímá.

3. Hromadný chat (huddle)

- Uživatel získává možnost komunikovat s více lidmi najednou.

4. Videochat (hangouts)

- Videochat nabízí možnost videokonferencí, kterou může využít skupina přátel či kolegů v práci. Mnoho firem tuto službu využívá k pracovním konferencím.

5. Hry

Na počátku Google+ nespustil žádné hry, ale to se brzy změnilo a hry se staly součástí sítě podobně, jako tomu je u ostatních sociálních sítí. V roce 2013 však všechny hry byly ukončeny. (Google, nedatováno)

3.1.4 LinkedIn

„LinkedIn je celosvětově rozšířená sociální síť orientovaná na business a pracovní vztahy s desítkami milionů uživatelů.“ (Sociální sítě, 2010b) Pomáhá vytvářet kontakty na pracovní úrovni. Pomáhá lidem najít práci a zaměstnavatelům zaměstnance. Pozitivní stránkou je vytváření vztahů, které mohou jedinci nalézt práci po celém světě. Síť využívá i řada personalistů. Lidem hledajícím práci dává možnost prezentovat se a získávat různé kontakty.

3.1.5 MySpace

MySpace lze přeložit jako můj prostor. V České republice se tato síť oproti jiným konkurenčním sítím příliš nerozšířila. Populární se stala hlavně v USA, kde byla oblíbená do nástupu Facebooku na trh. Síť MySpace založil Chris DeWolfe a Tom Anderson a svou činnost zahájila v roce 2003. V letech 2005 – 2008 byla největší sociální sítí na světě. Oblíbená je především pro jednoduchost ovládání – uživatel si jen založí profil, kam může umístit cokoli (informace o sobě, videa, fotografie, hrát hry či se přihlašovat na různé akce). Velký vliv měla na hudební kulturu, mnoho hudebníků zde mělo svůj profil. Po nástupu Facebooku začal počet návštěvníků rapidně klesat, až na nějakou dobu přestala síť zcela fungovat. Síť MySpace se pokoušel koupit Facebook, avšak požadovanou částku, která byla majitelům nabídnuta, odmítli zaplatit.

3.1.6 YouTube

YouTube slouží ke sdílení videosouborů. Založili ho Steve Chen, Chad Hurley a Jawed Karim v roce 2005. O rok později ho koupila společnost Google za 1,6 miliardy dolarů. YouTube měl původně sloužit ke sdílení amatérských domácích videí. S postupem času se však začaly přidávat hudební videa, filmy, seriály a hry. Některá videa se až nečekaně proslavila po celém světě. Oblíbenými se například staly originální videa žádostí o ruku, videa s dětmi a různé cover verze populárních písní, jejichž množství zhlédnutí

jsou v řádech milionů. Počet uživatelů již přesáhl 1 miliardu.(Youtube 2015)., *Popularitu YouTube tak využívají nejen hudebníci, ale i politici či papež. Nejlépe tento trend využil jihokorejský rapper PSY, jehož videoklip Gangnam Style se stal v roce 2012 nejsledovanějším videem s více než miliardou zhlédnutí. O rok později se stejně proslavil Harlem Shake, krátký zběsilý tanec, při němž jsou jeho účastníci oděni do netradičních masek a kostýmů. Nejsledovanějším videem v roce 2014 se stala recese polského amatérského filmaře Sylwestera Wardegy, který navlékl svého psa do obřího kostýmu pavouka a s kamerou sledoval vyděšené reakce lidí. Krátké video bylo zhlédnuto více než 113milionkrát.*“ (ČT24 2015)

3.1.7 Instagram

Poměrně nová aplikace se na trhu objevila v roce 2010. Slouží ke sdílení fotografií prostřednictvím iOS (Apple), Android a Windows Phone 8. Prostřednictvím Instagramu je možné sdílet fotografie i na jiných sociálních sítích, například na Twitteru, Facebooku, Flickru. Instagram se velmi rychle stal populárním. První verze byla určená pouze pro iPhone (Apple). Aplikaci v roce 2012 odkoupil Facebook.(Instagram 2015)

3.2 České sociální sítě

V České republice vzniklo několik sítí, a to i přes popularitu těch zahraničních. Nejznámějšími se staly Spolužáci.cz, Lidé.cz, Libimseti.cz.

3.2.1 Spolužáci.cz

Server vznikl za účelem propojení spolužáků (současných, i bývalých) základních, středních i vysokých škol. Spolužáci.cz umožňují jednoduché vyhledávání spolužáků, pouze je nutné znát rok ukončení, název školy a město. Třídy se založeným profilem zde mají vlastní nástěnku, skrze kterou si mohou předávat vzkazy. Zároveň každý spolužák má vlastní profil, kam může umístit informace sám o sobě. Pro přihlášení je však nutné založit si účet na Seznam.cz. Tuto sociální síť založila společnost InternetPb.cz v roce 1999. Po pěti letech byl odkoupen serverem Seznam.cz. Po prodeji došlo ke změně designu internetové stránky. Jedná se o českou sociální síť provozovanou serverem Seznam.cz. (Spoluzaci 2015)

3.2.2 Lidé.cz

Lidé.cz je jednou z největších seznamovacích služeb v České republice. Uživatelé této sítě mohou navazovat kontakty s ostatními buď přes veřejný chat, nebo soukromým dopisováním. Byla založena společností Seznam.cz v roce 1997. Po několika letech v roce 2008 došlo k výrazné proměně, tím že zde byla zařazena videa ze Stream.cz. Služba Lidé.cz začala spolupracovat s firmou LangMaster a provozovat jazykové kurzy. V roce 2014 bylo vše zrušeno a v současné době je její funkcí hlavně seznamka. (Sociální sítě 2010c)

3.2.3 Líbímseti.cz

Internetový portál Líbímseti.cz vznikl za účelem seznámení. Je využíván především teenagery. V současné době již není tolik populární jako před deseti lety, ale stále si nachází dostatek uživatelů, kteří ho využívají k seznámení. Nabízí i další služby, jako jsou diskusní fóra, horoskopy, hodnocení fotografií, chaty, hry. Diskuze jsou většinou zaměřené na problémy teenagerů. I přesto, že Libimseti.cz bylo založeno za účelem seznamky, je většinou důvod využití jiný. Jedná se hlavně o zábavnou funkci portálu. Většinou se jedná o hodnocení fotek, komentování životů známých osobností či hraní her apod. Od roku 2009 má Líbímseti.cz v provozu vlastní klub v Praze, kde se pořádají seznamovací večírky – Líbímseti Life. Na těchto akcích mají uživatelé možnost osobního kontaktu, především však jde o zábavu spojenou s konzumací alkoholu. (Sociální sítě 2010d)

4. Sociální interakce a komunikace

Mezi jedincem a společností existuje tzv. sociální styk. Sociální styk můžeme rozdělit na tři složky: sociální interakce, sociální komunikace a sociální percepce.

Sociální interakce označuje vzájemné působení lidí nebo také vztahy mezi lidmi. Základem sociální interakce je komunikace. Vztahy mezi lidmi je možné rozdělit na vztahy společenské, osobní a mezilidské, nebo také na formální a neformální. Vzájemné působení umožňuje lidem vytvářet představy o tom, co od nich druzí očekávají. (Helus 1999, s. 85)

Komunikace je důležitou součástí socializace jedince. V literatuře se nachází více možných definic. Je možné komunikaci definovat jako „(...) proces, při němž si v přímém i nepřímém sociálním kontaktu sdělujeme informace a významy. Představuje veškeré spojení člověka se světem, umožňuje získat informace o dějích, vzájemné dorozumívání i výměnu emocionálního obsahu.“ (Kraus 2008, s. 119)

Podle Krause (2008) komunikaci můžeme rozdělit dle různých hledisek:

1. verbální (slovní) a neverbální (mimoslovní),
2. přímá a nepřímá,
3. jednostranná a oboustranná,
4. dyadická (ve dvojici) a skupinová.

Sociální komunikaci výrazně ovlivnil rozvoj počítačových technologií. Neustále vyvíjející se způsoby digitální komunikace zasáhly do formy a způsobu dorozumívání mezi lidmi. I přes tuto skutečnost je stále nutná potřeba přímé komunikace s ostatními jedinci. V přímé komunikaci nejsme ochuzeni o neverbální projevy řeči (gestikulace, pantomimika, tón hlasu, zabarvení hlasu,...). Máme lepší možnosti vcítit se do druhého a poznat, jak se cítí, což nám může v kontaktu přes digitální média chybět.

„Základní hodnota, na které stojí vliv – a tou jsou vztahy s lidmi – se prostě nezměnila. Hodnota dobrých vztahů je stále měnou, kterou se platí při rozvoji mezilidské interakce. Přesto přemíra komunikačních médií způsobila, že můžeme takřka bezpracně získat vztahy s lidmi, ovšem jejich kvalita tomu odpovídá.“ (Carnegie 2012, s. 15)

Důležitou otázkou je, jakým způsobem lidé nyní spolu jednají? Pro většinu společnosti se stal běžný způsob komunikace přes internet (e-mail, Facebook, blogy a další). Díky tomu vznikly nové překážky v jednání s druhými lidmi. Například se tak připravujeme o neverbální komunikaci. Je také těžké odhalit emoce, které druhý prožívá.

Vyvstává tak otázka, zda se z lidí v budoucnu nestanou bezcitné osoby, které nebudou schopny vcítit se do druhého.

Komunikace na internetu má výhodu v tom, že je pomocí ní možné komunikovat rychle, posílat různé soubory a získávat nové informace. Díky rozvoji internetu se změnila i komunikace ve virtuálním prostředí. Vznikla řada zkratk, které se do té doby v běžné komunikaci nepoužívaly. Ve virtuálním prostředí došlo ke snaze zjednodušit a zkrátit slovní spojení, tak aby bylo možné rychleji odpovědět druhé straně. (Šmahel, 2003, s. 124) Z českých slov, která se zkracují, jsou to například: NZ (není zač), JJ (jojo), NN (nene), TTJ (tak to jo), Z5 (zpět). Do češtiny se tímto dostalo i mnoho zkratk anglických slov nebo slovních spojení například: LOL (Laughing Out Loud – směji se, až se za břicho popadám), PLS (please – prosím), THX (thanks – děkuji), 4U (for you – pro tebe) a mnoho dalších.

4.1 Možnosti komunikace na internetu

Komunikaci na internetu je možné rozdělit na synchronní a asynchronní. Synchronní komunikace probíhá v reálném čase, jako kdyby obě strany stály naproti sobě. Do této komunikace řadíme například Skype, chat, ICQ. Dále existuje asynchronní komunikace, u níž nemusí dojít k okamžité odpovědi – jedná se o email či různá diskusní fóra.

4.1.1 Synchronní komunikace

Chat

Anglický výraz chat je možné přeložit jako rozhovor, pokec nebo povídání. Jde o krátké komunikování s dalším člověkem/lidmi v reálném čase. Zpočátku se jednalo pouze o textovou komunikaci, ale později došlo i přenášení zvuku a obrazu (audiochat a videochat). Existují tzv. chatovací portály, ve kterých si zaregistrovaní uživatelé mohou povídat o všem, co je právě zajímá (například hry, móda, filmy,...). „*Chatovací místnosti jsou typicky anonymní prostředí, kde uživatelé komunikují online v reálném čase pod nějakou přezdívkou, tzv. nickem.*“ (Ševčíková 2014, s. 27) Chat je také typickou součástí funkcí sociálních sítí.

Skype

Velmi populární program umožňující telefonování jak mezi uživateli Skypu, tak i do běžných telefonních sítí. Navíc nabízí i videohovory a přenos souborů. Skype vznikl v roce 2003 a jeho tvůrci jsou Niklas Zennström a Janus Friis. Za oblíbenost stojí jednoduchost programu. Instalace programu je snadná pomocí stažení z oficiálních internetových stránek <http://www.skype.com>.

Od roku 2011 patří Skype společnosti Microsoft, která ho odkoupila za 8,5 miliardy USD (amerických dolarů). (Skype 2015)

ICQ

Dnes již nemá takovou popularitu jako v době svého spuštění. Program vytvořila izraelská společnost Mirabilis, provoz byl zahájen už v roce 1996. Později bylo ICQ prodáno společnosti AOL. Od roku 2010 je vlastnictvím firmy Digital Sky Technologies. ICQ (vyslovuje se „ajsíkjů“) má stejnou výslovnost jako anglický výraz *I seek you* – v překladu *já tě hledám*. Pomocí tohoto programu lze chatovat, odesílat SMS zprávy, hrát hry a odesílat soubory. (Mashable 2012)

4.1.2 Asynchronní komunikace

Elektronická pošta

Způsob komunikace pomocí elektronické pošty už využívá značné množství společnosti. Stává se stále více využívanou a populárnější možností komunikace, v dnešní době v podstatě začíná zatupovat klasickou poštu. Po její využívání je nutné si založit emailovou adresu, skrze niž člověk odesílá a přijímá zprávy. Velkou výhodou oproti klasické poště je, že služba je zdarma. Není nutné platit ani za založení účtu, ani za posílání zpráv.

Internetová diskusní fóra

Diskusní fórum je prostor na internetu určený k umístování vlastních názorů nebo reagování na určitý článek. Reakce nemusí proběhnout okamžitě, je možné reagovat i po několika hodinách, dnech i měsících. Diskusních míst se na internetu vyskytuje celá řada. Bývá umístěno na internetu na nejrůznějších místech, nejčastěji pod články či internetovými stránkami, kde plní funkci zpětné vazby. Diskusní fóra se dále zaměřují na

nejrozmanitější témata, jakými jsou rodičovství, zdraví, životní styl, domácí mazlíčci a mnoho dalších. V podstatě si člověk může založit diskuzi kdekoliv a na co ho jen napadne.

Blogy

Mezi asynchronní komunikaci by se daly zařadit i blogy. Tento způsob prezentace se stává oblíbeným hlavně u mladých lidí. Blogování se stalo možností, jak zaujmout své okolí, prezentovat své myšlenky, názory či pouze upoutat pozornost na svou osobu. „*Blogy jsou jednoduše ovladatelné webové stránky, které umožňují chronologicky zadávat příspěvky a třídit je do různých kategorií.*“ (Ševčíková 2014, s. 28) Jedná se o určitý způsob prezentace sebe sama nebo svých zájmů. Je možné najít blogy na různá témata, například o módě, cestování, hudbě a mnoho dalších. Většina blogů je o životě a tom, co sám autor prožívá. Vytvoření blogu je velmi jednoduchá záležitost, která zabere pouze několik minut a bývá zdarma. Mezi nejznámější patří: [www. blogger.cz](http://www.blogger.cz), www. webnode.cz, blog.com, webgarden.cz a další.

5. Vytváření vztahů ve virtuálním prostředí

Vytvoření vztahu ve virtuálním prostoru může být pro některé jedince mnohem snazší a příjemnější, než ve skutečném světě. Nedostatek volného času nebo náročné povolání, kdy lidé „nemají čas“ si vytvářet vztahy s lidmi, nabízí kyberprostor ideální řešení. Je to dáno i tím, že lidé ve virtuálním světě si někdy sdělují i více informací než by o sobě prozradili v reálném životě.

Jedna věc, o kterou nás kyberprostor šidí je fyzická blízkost. Tu prozatím nelze nahradit, i když není možné vyloučit, že k tomu v budoucnosti také dojde. Pro lidskou bytost je fyzická přítomnost stále důležitá, i přes tuto skutečnost si lze v kyberprostoru vytvořit silná pouta. Výhodou poznávání lidí na internetu je, že druhého nemusíte vidět. Toho mohou využívat ti, kteří se necítí příliš sebevědomí či je trápí nějaký fyzický handicap. Pokud se člověk stydí za vlastní fyzickou odlišnost, tak se mu zde nabízí možnost být kýmkoliv a je možné si tímto způsobem získat přátele, najít partnera anebo dokonce zvýšit sebevědomí. Mohlo by se zdát, že je tedy lepší a lehčí si vytvořit vztah ve virtuálním světě, ale má to i záporné stránky.

6. Bezpečnost na internetu

Ačkoliv k počítačovému propojení došlo již v šedesátých letech 20. století, bezpečností se začalo zabývat na konci osmdesátých let. Důvodem bylo první šíření viru po síti. Tvůrci se na začátku zabývali především rozvojem technologie a bezpečnost propojení se trochu opomněla. V souvislosti s rozšířením internetu mezi širokou veřejnost postupně začaly vyplouvat na povrch další problémy, kterými bylo nutné se zabývat. Především se jednalo o finanční podvody, zneužívání dětí, útoky hackerů, zneužití osobních informací, dat a šíření virů. Tyto záležitosti bylo nutné řešit a také začít učit děti, ale i dospělé, jak se chovat na internetu, aby nedošlo k zneužití informací, byla vytvořena *netetiketa* (spojení slova *net* – síť – a *etiketa*) stanovující pravidla, která by měl uživatel dodržovat, aby nebyla narušena jeho bezpečnost. *Netetiketa* je součástí Přílohy 2. (Eckerová, Dočekal 2013, s. 35-37)

„Otázka působnosti práva na Internetu je nastolována zejména v souvislosti s tím, že se do prostředí informačních sítí přesouvá realizace stále významnějšího množství společenských vztahů včetně vztahů ekonomických, a právo se na tento posun snaží odpovídajícím způsobem reagovat.“ (Polčák 2007, s. 1) Stále více se hovoří o nutnosti jasného vymezení práva na Internetu. Objevují se však názory spojené už se vznikem internetu, které se snaží bojovat proti jakémukoliv omezování v kyberprostoru. Jednou z nejvýznamnějších organizací prosazující odstranění veškerých regulí je Electronic Frontier Foundation (EFF). Tato organizace vznikla v roce 1990 v USA a založili ji podnikatel a rocker John Perry Barlow, John Gilmore a Mitch Kapor. Hlavní dokument, který EFF vydala, je Deklarace nezávislosti kyberprostoru (zabývá se právním omezením a činnostmi států). (Polčák 2007, s. 2)

Jednou z mezinárodních úmluv, která zavazuje členské státy Evropské Unie je *Úmluva Rady Evropy o kyberkriminalitě z 23. listopadu 2001*. (Convention Committee on Cybercrime 2001) Úmluva vymezuje mj. trestné činy, které mají být stíhány ve všech členských zemích. Mezi takové činy patří (Polčák 2007, s. 14):

1. nedovolené získání přístupu k systému,
2. nedovolené narušování komunikace,
3. poškozování dat,
4. narušování běhu informačních systémů,
5. zneužití technických prostředků k výše uvedeným činům,
6. padělání za užití počítače,

7. počítačový podvod,
8. výroba, distribuce, získávání a držení dětské pornografie na datových nosičích,
9. porušování autorských práv,
10. pomáhání nebo návod k uvedeným činům.

7. Bezpečnost sociálních sítí

Jedná se o opatření, jejichž cílem je zabránit, nebo alespoň ztížit útočnickovi získat osobní data. Lidé v internetovém prostředí mají často pocit fyzického bezpečí. Velkým problémem je, a to nejen u dětí, že ztrácí zábrany a druhé osobě sdělují informace, které by v běžném životě neřekli. Pobyt u počítače v domácím prostředí navozuje pocity, že se nic nemůže stát. Pocit anonymity je však klamný.

Níže jsou uvedena doporučení pro bezpečné užívání sociálních sítí (Bezpečný internet nedatováno 1) Neuvádějte na veřejném profilu telefonní číslo nebo adresu.

1. Neposílejte nikomu svoji intimní fotografii, nikdy nevíte, kde se může objevit.
2. Udržujte hesla (k e-mailu i jiná) v tajnosti, nesdělujte je ani osobě blízké či kolegovi v práci.
3. Nikdy neodpovídejte na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy.
4. Nedomlouvejte si schůzku přes internet, aniž byste o tom neřekli někomu jinému.
5. Nevěřte každé informaci, kterou na internetu získáte.
6. Když s někým nechcete komunikovat, nekomunikujte.
7. Nesdělujte informace typu, kdy jedete na dovolenou, po návratu by vás mohlo čekat překvapení.
8. Při používání webové kamery buďte obezřetní, kdokoli může na druhé straně hovor nahrávat.
9. Než cokoli potvrdíte, přečtěte si podmínky užívání.

Existují však placené služby, jejichž funkcí je odstraňování nebo potlačování negativních informací (o jednotlivci, rodině, firmě) na internetu a jsou posilovány a zviditelňovány pozitivní informace. Tyto služby poskytuje ORM – Online Reputation Management. Je možné si zvolit, co bude firma sledovat a jak podrobně. Tato služba se využívá i pro sociální sítě, kde je ale potřeba najaté firmě sdělit přihlašovací údaje k účtu. Pokud firma nalezne negativní informace o uživateli, tak je „zneškodní“ a případně vytvoří jiné, pozitivnější, které mají zlepšit klientovu reputaci v rámci Internetu. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 107)

Sociální sítě mají vliv na náš sociální život a mění způsob komunikace. Samozřejmě to závisí na našem přístupu k novým způsobům komunikace. „*Především*

přenosná komunikační média jako mobilní telefon a notebook s bezdrátovým připojením na internet nám umožňují kdykoliv a téměř na kterémkoliv místě získávat informace a komunikovat.“ (Buerman 2009, s. 126) Stáváme se neustále zastihnutelnými, i když zrovna nejsme doma. Máme možnost komunikovat s lidmi, kteří se nachází na druhé straně světa. Nová média nám poskytují velké možnosti komunikace s ostatními, které v minulosti nebyly možné. Jako vše to má jak svá pozitiva, tak i negativa.

7.1 Služby zajišťující bezpečí

Horká linka

Nalezneme ji na internetové adrese www.horkalinkaczi.cz. Linka má za cíl vyhledávat nepatřičný obsah na internetu. Hlášení o nevyhovujícím obsahu získává od uživatelů a následně ho „(...) předává orgánům, které mohou účinně zasáhnout, zejména policii, mobilním operátorům, provozovatelům internetových služeb a také mezinárodní organizaci INHOPE.“ (Horká linka nedatováno 1) Provozovatelem linky je CZI s.r.o., „(...) v rámci evropského projektu Safer Internet CZ ve spolupráci s Národním centrem bezpečnějšího internetu, Policií ČR a mezinárodní organizací INHOPE.“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 178)

Nahlásit nevhodný obsah může každý uživatel internetu vyplněním formuláře na internetových stránkách Horké linky nebo pomocí emailu. Hlášení pak vyhodnocují zkušení a speciálně vyškolení pracovníci, kteří jej případně předají příslušným orgánům. Horká linka však obsah nemůže sama z internetu odstranit. O odstranění rozhoduje pouze soud. „Pokud se nezákonný či nevhodný obsah nachází v zahraničí, předávají pracovníci hlášení příslušné zahraniční internetové Horké lince, případně Interpolu. Tato spolupráce samozřejmě funguje i opačně a česká linka přijímá od zahraničních linek hlášení o nelegálním obsahu umístěném v ČR.“ (Horká linka nedatováno 1)

INHOPE

Jedná se o mezinárodní organizaci, „(...) podporovanou Evropskou komisí, která sdružuje všechny horké linky.“ (Horká linka nedatováno 2) Nalezneme ji na internetové adrese www.inhope.org. Cílem této organizace je zvyšování bezpečnosti na internetu a propojování národních horkých linek. Zároveň vydává **Etický kodex** (v angličtině *Code of Practice*) horkých linek. „Kodex představuje soubor doporučení, jak má Horká linka spolupracovat s organizací INHOPE a s ostatními členskými Horkými linkami za účelem

eliminování nelegálních materiálů a aktivit z internetu. Také definuje, jak má Horká linka zpracovávat přijaté zprávy nebo jaké materiály musí uveřejnit. Pro všechny členy INHOPE je kodex závazný. Poruší-li Horká linka některý z definovaných minimálních požadavků, klasifikuje to INHOPE jako porušení kodexu a uděluje Horké lince sankce.“(Horká linka nedatováno 2)

7.2 Pomáhající instituce

Linka bezpečí

Linka bezpečí se zaměřuje na *telefonickou krizovou pomoc a poradenství dětem a mladým lidem*. Je určena těm, kteří se ocitli v nelehké, tíživé životní situaci a nejsou schopni ji pomocí vlastních sil zvládnout. Klienti mohou linku kontaktovat buď telefonicky, nebo emailem, a to anonymně. Zároveň zde funguje i Chat Linky bezpečí. Pro rodiče byla zřízena *Rodičovská linka*. Ta je určena rodičům, kteří potřebují radu ohledně výchovy a řešení problémů svých dětí. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 181)

Dětské krizové centrum

Dětské krizové centrum provozuje *Linku důvěry*, kam se mohou obrátit děti i dospělí s prosbou o pomoc. Linka je také provozována anonymně a funguje 24 hodin denně. Zároveň je možné využít pomoc prostřednictvím Skypu nebo chatu. Internetová adresa Linky důvěry je www.linkaduverydkc.cz. (Linka důvěry nedatováno) (Eckertová, Dočekal, s. 185)

Internet Hotline

„Jde o první českou internetovou horkou linku. Internet Hotline Nadace Naše dítě ve spolupráci s veřejností, Policií ČR a provozovateli internetových služeb čelí šíření dětské pornografie a šíření dalšího nelegálního obsahu Internetem.“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 178) Jedná se o nízkoprahové kontaktní centrum zabývající se především dětskou pornografií a kyberšikanou. Funguje na podobném principu jako ostatní linky. Podat zprávu o nelegálním obsahu lze opět pomocí formuláře nebo emailu. Centrum navazuje spolupráci s Policií ČR, organizací CZ.NIC a také je součástí mezinárodní organizace INHOPE. (Internet Hotline, 2014)

Bílý kruh bezpečí (BKB)

Tento zapsaný spolek se zaměřuje na oběti trestných činů. „*BKB je zapsán v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV (dle zákona č. 206/2006 Sb.) a v Registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti (dle zákona č. 45/2013 Sb.). Pomoc Bílého kruhu je komplexní, to znamená, že oběti mohou v jedné poradně řešit komplex svých aktuálních problémů a otázek, jak v oblasti práva, tak v oblasti psychosociální.*“ (Bílý kruh bezpečí nedatováno) BKB poskytuje poradenství, psychologickou pomoc, podává informace a poskytuje ochranu.

Projekt Bezpečný internet

Projekt vznikl za účelem zvýšení bezpečnosti na internetu. Snahou je podat uživatelům dostatek informací a varovat je před riziky, která s sebou internet přináší. Cílem projektu je pomoci uživatelům vyznat se v internetovém prostředí a nevystavovat se nebezpečným situacím. Zaměřuje se na různé skupiny: začínající uživatel, pokročilý uživatel, rodiče, děti a školy. Projekt byl připraven společností *Česká spořitelna, Microsoft a Seznam.cz.* (Bezpečný internet nedatováno 2)

8. Právní opora

„Právní řády určující práva a povinnosti jednotlivým subjektům jsou v současnosti až na malé výjimky stále pod výhradní kontrolou jednotlivých států. Za dobu své existence si tak právo muselo vybudovat mechanismy, jak řešit právní problémy, které mají nějakou vazbu k více než jednomu státu. Hovoříme tak o takzvaných právních vztazích s mezinárodním prvkem, přičemž takovým prvkem může být například rozdílná státní příslušnost účastníků, umístění věci, o kterou ve vztahu jde, místo, kde má být splněn závazek (...)“ (Polčák 2007, s. 7)

Neexistence hranic na internetu způsobuje velké problémy v právních záležitostech. Vystávají otázky, jak vlastně trestnou činnost v kyberprostoru definovat a trestat. Dodnes není řada problémů právně vyjasněna, což činí velké problémy jednotlivým zemím. Jak již bylo výše zmíněno, výjimečná je z hlediska mezinárodního práva *Úmluva Rady Evropy o kyberkriminalitě* uzavřená 23. listopadu 2001 v Budapešti. Byla přijata většinou členských států EU včetně České republiky. Byla však přijata i mimoevropskými státy jako Japonskem či USA. Česká republika *Úmluvu* ratifikovala v roce 2013, čímž se pro ni stala závaznou. Tato *Úmluva* určuje trestné činy, jejichž stíhání jednotlivé členské státy budou právně postihovat.

*„Kromě vymezení skutkových podstat se *Úmluva* věnuje i dalším otázkám trestního práva. Po členských státech například vyžaduje, aby stíhaly veškeré úmyslné formy účastenství (organizace, návod či pomoc k trestnému činu) nebo trestný čin, který je ve fázi pokusu. Vedle toho musí být zakotvena povinnost za porušení zakázaných jednání stíhat i právnické osoby. Tato možnost byla v České republice zakotvena teprve v roce 2012, což bylo pravděpodobně i jedním z důvodů proč došlo k ratifikaci *Úmluvy* až po tak dlouhé době.“ (Zahradníček 2014)*

Zákonem České republiky, který zaručuje ochranu před zneužitím počítače je zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (v platnosti od 1. 1. 2010). Trestní zákoník určuje činy spáchané prostřednictvím nebo za použití počítače. Jedná se o tyto paragrafy (Eckertová, Dočekal 2013, s. 191- 202):

1. Hlava III. – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- § 191 Šíření pornografie,
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií,
- § 193 Zneužití pornografie,

- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči,
- § 231 Opatření a přechování přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému jiných takových dat,
- § 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi.

2. Hlava X. – Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

- § 354 Nebezpečné pronásledování („Stalking“),
- § 357 Šíření poplašné zprávy.

3. Dalším zákonem, kterým se informační technologie řídí je zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

4. Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon

- *„Autorský zákon upravuje tzv. autorská práva. To jsou práva autorů k jejich dílům. Dílo je zákonem definováno jako literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které současně je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Dílem je např. dílo slovesné (např. román), grafické (např. kresba), hudební (např. znělka), choreografické (např. baletní choreografie), fotografické, audiovizuální (např. film), architektonické (stavba) nebo počítačový program. Autorským dílem není pouhý nápad nebo myšlenka, dílo musí být vyjádřeno tak, aby jej někdo jiný mohl vnímat. Od tohoto okamžiku je dílo chráněno autorským právem, není tedy nutná žádná registrace, jako např. u patentů.“ (Bezpečný internet nedatováno 2)*

9. Sociální sítě a děti

„Dlouhá léta byl telefon vyhrazen dospělým, neboť sloužil hlavně k vyřizování obchodních záležitostí. I když pak začal stoupat podíl soukromých hovorů, byli to zejména dospělí, kteří telefon používali k tomu, aby si promluvili se vzdáleně žijícími příbuznými a přáteli. Mládež a děti se vídali ve škole a na ulici a tady si domlouvali schůzky.“ (Buerman 2009, s. 37) Děti dříve využívali komunikaci prostřednictvím dopisů a telefony využívali jen zřídka. Tato situace se velmi změnila. V současné době není výjimkou, že již děti v předškolním věku mají svůj vlastní mobilní telefon či tablet. Většina dětí umí zacházet s počítačem a nedělá jim větší problém spustit si hru nebo používat internet. Doba se změnila, a proto vyvstala potřeba se touto problematikou zabývat již u předškolních dětí.

„Online prostředí jsou kulturní prostory, kde vznikají normy, které jejich uživatelé sdílejí, a kde se tyto normy redefinují a předávají dalším uživatelům. Je proto třeba opustit obrázek dítěte jako pasivního uživatele internetu, ale je třeba jej chápat jako spoluvůrce těchto kontextů ve spojení s ostatními uživateli, tedy jako někoho, kdo ovlivňuje a zároveň je ovlivňován samotnou online kulturou, kterou pomáhá utvářet.“ (Ševčíková 2014, s. 30) Pro dnešní děti je zcela běžné vytváření určitých sociálních skupin na internetu.

S rozvojem digitálních technologií vznikl termín digitální domorodci (v anglickém jazyce *digital natives*). Jde o jedince narozené již v digitálním světě, kteří se v něm cítí přirozeně. Pro ty, co se narodili dříve, než se tyto technologie rozvinuly, vznikl termín digitální přistěhovalci (v anglickém jazyce *digital imigrants*). Toto rozdělení učinil v roce 2001 Mark Prensky. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 19) Na konci devadesátých let začalo docházet k tomu, že děti byly napřed před svými rodiči a často je učily, jak vlastně s počítačem a virtuálním prostředím pracovat. Děti internet a počítače považují za samozřejmost, která je součástí každého dne od jejich narození. Není to pro ně nic, z čeho by měly mít strach. Právě zde je rozdíl mezi generací jejich rodičů, kteří takovýto svět poznali až v průběhu života a vyrůstali v naprosto odlišném světě. Jedná se o generaci dětí narozených právě ke konci devadesátých let 20. století.

Podle Eckertové a Dočekala (2013) další praxí je, že malým dětem zakládají účet například na Facebooku jejich rodiče. Tím je vtahují do virtuálního světa, na který nemusí být dostatečně připraveny a činí pak neuvážená rozhodnutí. Potřeba být na Facebooku s postupujícím věkem stoupá. Často kvůli kamarádům, kteří již účet mají, a někdy se stává důvodem, proč se dítě cítí ostrčeně od svých vrstevníků. Také se děti na sociálních sítích objevují již od narození na profilech svých rodičů, kteří zde od malička umisťují jejich

fotografie. „I malé děti mají právo na soukromí. Toto právo je zakotveno v Úmluvě o právech dítěte (mezinárodní konvence přijatá Valným shromážděním OSN v roce 1989).“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 106)

9.1 Počítačové hry

Pro rodiče může být posazení dítě k počítačové hře řešení situace, kdy na něj nemají čas a nemohou se mu dostatečné míře věnovat. Děti dnes umí dříve ovládat počítač a spustit si hru na internetu – například na YouTube, kde je zapnutí hry poměrně jednoduché než mluvit. Hry je možné hrát prakticky kdekoliv. Skoro každý už má mobilní telefon, tablet nebo počítač, a tato zařízení poskytují nepřeberné množství her. Tato skutečnost je pro rodiče velmi pohodlná, dítě se zabaví a nezlobí. Samozřejmě hraní her není pouze záležitostí dětí. Riziko nastává ve chvíli, kdy člověk prosedí u hry celé hodiny a přestává vnímat realitu okolo sebe. Vývojáři se snaží hry naprogramovat tak, aby jedinec měl nutkání pokračovat dál. „Sociální sítě přinesly nové kategorie her, které nemají konce. *FarmVille, CityVille, The Sims Social* navíc vzbuzují dojem, že je „hrajete s přáteli“ a že jde o hry společenské.“ (Eckertová, Dočekal 2013 s. 127) Vytvořit si závislost na hraní her není vůbec složité. Dnešní hry vás naplno pohltí a přestat vnímat své okolí je pak jednoduché. Rodiče by měli mít přehled o tom, jaké hry děti hrají. Také kvůli přehledu rodičů o vhodnosti dané hry byl vytvořen klasifikační systém. Ten doporučuje pro jakou věkovou skupinu je hra určena. „Určité hry nejsou vhodné pro děti nejen z důvodu nevhodného obsahu. Také jejich forma může podporovat závislost. Nevhodný obsah může způsobovat problémy u mladších dětí. Záleží na osobnostních předpokladech každého jednotlivce.“ (Eckertová, Dočekal 2013 s. 128)

K přehlednosti v tom, jaké hry jsou, nebo nejsou vhodné, slouží systém PEGI. Označuje věk, od kterého je hraní hry doporučeno: 3, 7, 12, 16 a 18 let. Obal by dále měl označovat pomocí piktogramu další informace jako třeba násilí, diskriminace, sprostá slova a podobně. Díky internetu není tak lehké omezit dítěti přístup ke hře. Má možnost jí získat právě zde.

Hry ale nejsou jenom neužitečné a nebezpečné, mohou být i prospěšné. Pozitiva her tkví v tom, že rozvíjejí fantazii, logické myšlení, motoriku a prostorovou orientaci. Mohou být užitečné při učení. To se týká her zaměřených na rozeznávání barev a tvarů, počítání, poznávání zvířat a další. Velmi časté je využití při výuce cizích jazyků. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 130)

10. Obchodování na internetu

Na internetu se začalo s obchodovat asi v roce 1979, kdy „(...) došlo k objevu ,nakupování online,‘ a to v podobě zkušebního systému využívaného společností Tesco ve Velké Británii.“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 140) To však byl jen jeden z prvních pokusů a cesta k nakupování přes internet byla ještě dlouhá. V roce 1982 se francouzská firma Minitel pokusila rozvinout „telefonické nakupování“. K nákupům přes internet došlo až v roce 1990 po objevení prohlížeče. První byla Mozilla. Po té dochází na internetu k rozšíření možností nákupu, kdy „(...) v roce 1995, spouští Jeff Bezos Amazon.com (www.amazon.com), jeden z největších a nejznámějších elektronických obchodů. Je založeno i eBay.com (www.ebay.com), tehdy ještě jako klasický aukční web. V roce 1998 se na internetu objevila další společnost (a služba) podstatná pro internetové nakupování – PayPal.com (www.paypal.com) dnes funguje skoro ve dvou stovkách zemí a umožňuje snadné a bezpečné placení.“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 140) Od roku 1996 existují internetové obchody i v České republice. Mezi prvními to byla Vltava (www.vltava.cz), což bylo především knihkupectví. Dalšími byli například Kasa.cz, Alza.cz, Mall.cz. Nákupy na internetu si postupem času získaly velkou oblibu. Jde především o to, že nakupování je jednoduché a člověk má dostatek času na výběr produktu. Zboží je možné reklamovat stejně, jako kdyby bylo nakoupeno v kamenném obchodě. Mnoho elektronických obchodů má i svojí kamennou pobočku. Eckertová a Dočekal (2013, s. 148) uvádějí několik rad, které je dobré dodržet, aby nedošlo k nepříjemným problémům při online nakupování:

1. nákup provádět v ověřených a důvěryhodných obchodech,
2. platit platební kartou – karty mají možnosti ochrany před zneužitím,
3. neplatit předem pokud máme podezření, že obchod není zcela důvěryhodný,
4. vyzvednout nákup osobně, pokud máme obavy s doručením,
5. prověřovat prodejce – na webových stránkách se často nacházejí recenze na jednotlivé obchody, jednou z možností je využití Heureka.cz, kde jsou uživatelské recenze,
6. všimnout si znaků podvodu – chybějící adresa, nejasné ceny, chybějící telefonní kontakty,
7. číst podmínky obchodu,
8. sledovat weby na ochranu spotřebitelů.

11. Reklama

„Média od počátku svého vzniku předávala informace o produktech, jejich vlastnostech, kvalitě, ceně. Dnešní novodobá reklama jde na věc z jiného úhlu – prodává nikoli produkt, ale přímo uspokojení potřeb. Bez obalu ukazuje, jak snadno si může konzument uspokojit konkrétní potřebu, navíc se dokonce snaží onu potřebu vyvolat nebo zvýšit její relativní naléhavost. Reklama je od světa médií neoddělitelná, měli bychom ji proto umět vnímat s odstupem a nenechat se jí využívat.“ (Mediální výchova 2014)

Reklama je na internetu důležitým zdrojem financí. Vytvoření dobré reklamy je dnes záležitostí týmu odborníků. Jejich znalosti se týkají psychologie, jednání člověka a různých technik, jak na člověka působit a manipulovat s ním.

„Reklama je nahlížena jako forma komunikace, tzv. marketingové komunikace. U každého sdělení nás může po právu zajímat, kdo jej pronáší, co říká a s jakým úmyslem tak činí. U produktové reklamy se tyto otázky zodpovídají snadno: je to výrobce resp. obchodník, hlavní sdělení resp. slogan nás v dobře udělané reklamě jen sotva může minout, a úmysl je zřejmý – prodat.“ (Mediální výchova 2014)

Děti bývají více ovlivnitelné než dospělí. Reklamy děti baví a jsou jejich věrnými sledovateli v televizi. Často pak po rodičích chtějí, aby jim produkty propagované v reklamách koupili. Toho tvůrci reklam značně využívají. Pokud na ně „vyskočí“ reklama na sociální síti, často si ji otevřou. Děti lákají hlavně značkové věci. Necháávají se ovlivňovat „celebritami“ propagující různé výrobky, ty jsou tvářemi mnoha reklamních kampaní. Pro většinu lidí užívajících internet jsou reklamy spíše obtěžujícím prvkem. Dětem je potřeba vysvětlovat, proč nedostanou výrobek propagovaný v reklamě, aby pochopili princip reklam. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 158)

12. Pozitiva sociálních sítí

Ve většině publikací se hovoří převážně o negativních stránkách, přesto mají sociální sítě i mnoho pozitiv. Jednou z pozitivních stránek sociálních sítí je, že dokážou překonávat prostor i čas.

Propojení světa

Prvním důvodem, proč si založit účet na sociální síti je, že člověk může být v kontaktu s velkým množstvím lidí. Ať se jedná o rodinu či přátele, kteří se nacházejí na druhém konci světa, má člověk pocit, jako by bydleli nedaleko. Díky sdílení informací je možné o ostatních vědět prakticky cokoliv. Sociální sítě dokážou sblížovat lidi, kteří se dlouhá léta neviděli nebo se nemohou často vídat. S příchodem sociálních sítí došlo k tomu, že všichni vědí všechno o ostatních. Často i o lidech, se kterými nejsou v užším kontaktu. Samozřejmě je nutné dodržovat určitá pravidla, aby nedošlo ke zneužití informací.

Nediskriminující prostředí

Uživatelé se na internetu mohou cítit rovnocenně. Nezáleží na rase, barvě pleti, zdravotním postižení nebo fyzickém vzhledu. Každému se dostává stejných možností a někdy šancí, jak ve společnosti obstát a nalézt si přátele. (Šmahel 2003)

Láska a přátelství

Ve virtuálním prostoru má uživatel možnost získat mnoho různých kontaktů z celého světa. Zde se nabízí možnost získat nepřeberné množství přátel. Pro některé jedince to může představovat jedinečnou šanci k získání přátel. Pro osoby, které si těžko nalézají přátele, jsou sociální sítě ideálním řešením. Lidé uzavření a stydliví si mohou najít přátele, aniž by museli nejprve promluvit. Pro mnoho z nich je kontakt písemnou formou snazší. To platí i pro nalezení partnera/partnerky. Hledání partnera přes internet má také své výhody. Jednou z nich je stud z oslovení potenciálního partnera nebo partnerky. (Šmahel 2003, s. 75-78)

Informace

Důvodem, proč si založit sociální síť se často stává získávání nových informací. Sociální sítě umožňují velmi rychlé šíření zpráv. Mnoho zpráv se nejprve objevuje na

sociálních sítích, tedy dříve, než ostatní média stačí zprávy zaregistrovat a zveřejnit. To také vede politiky, novináře či jakékoliv veřejně známé osobnosti sledovat sociální sítě. *„Informatizace společnosti velmi výrazně zvětšuje objem potenciálních informací. Umožňuje vytvářet na stále větších plochách obrovské, dříve netušené zásobárny zaznamenaných znalostí a zkušeností, stále většími rychlostmi je podle předem stanovených hledisek třídit a vyvolávat z nich ty, o nichž se domníváme, že je potřebujeme.“* (Cejpek 2005, s. 106) Snadné získávání informací může být prospěšné tím, že se lidé i nevědomky vzdělávají. Samozřejmě záleží na informacích, které se jim dostávají. Mohou zvyšovat povědomí o veřejném životě, politické situaci a problémech ve společnosti.

Sdílení

Sdílení se stalo typickým pojmem pro sociální sítě. Je možné sdílet data, soubory, fotografie, názory, videa. Tato činnost je poměrně častý způsob trávení času na internetu. Sdílení vede k řetězové reakci, kdy si lidé předávají sdílený obsah, který se tak může proslavit po celém světě. *„Sdílet obsah znamená, že za možnost stáhnout si data uložená v cizích počítačích a serverech na oplátku nabízíte svá data ke stažení ostatním uživatelům. Samotné stahování souborů z internetu, ať už z jakéhokoli zdroje, je v pořádku, pokud soubory stahujete pouze pro svoji osobní potřebu. Problém však nastává v momentě sdílení, a tedy šíření děl, k nimž nejste oprávněni udělit licenci. Takové jednání je protizákonné a hrozí za něj vysoké sankce. Je to stejné, jako byste např. prodávali nelegální kopie hudebních CD.“* (Bezpečný internet nedatováno 3) Při sdílení si jen uživatel musí uvědomit, kdo všechno tento obsah uvidí.

13. Negativa sociálních sítí

Lidé si často neuvědomují nebezpečí, která na ně jsou nastražena v kyberprostoru. Při tom v reálném životě jsou opatrní a cizím lidem by citlivé informace nesvěřili. Neuvědomování si nebezpečí, které internet skrývá, a zneužívání důvěřivosti vede k negativním jevům na Internetu a sociálních sítích.

13.1.1 Online obtěžování

Za online obtěžování se považují mírnější formy útoků, než se objevují u kyberšikany. Někdy se tímto pojmem myslí jakési „škádlení“ mezi vrstevníky, každopádně nemá takový zničující dopad na jedince. Jedná se většinou o jednorázové útoky, například na diskuzích nebo při chatování. Útoky se však neopakují a druhá osoba je nemusí považovat za ubližující. Dále může být agresivita neúmyslná, kdy nebylo cílem druhou osobu poškodit, což lze obtížně posoudit.

V žádném případě by se však online obtěžování nemělo podceňovat, protože by mohlo přerůst v právě v kyberšikanu. (Ševčíková a kol. 2014, s. 124)

13.1.2 Šikana

Jednou z forem agresivního chování je šikana. Šikanu můžeme definovat jako *„(...) násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit.“* (Vágnerová 1999, s. 283) Obětí šikany se často stává jedinec odlišující se od ostatních (obézní lidé, fyzické postižení, mentální postižení, nižší sociální vrstva). Většinou jsou to jedinci s nižším sebevědomím. Agresor si vybírá osoby zvyklé podříditi se, které jsou fyzicky a psychicky slabé.

13.1.3 Kyberšikana

Novým způsobem agresivního jednání je kyberšikana. Ta se začala objevovat s rozšířením internetu do domácností. Abychom mohli jednání považovat za kyberšikanu musí být opakovaná, agresivní a odehrávat se v kyberprostoru za situace, kdy se oběť není schopná se bránit. Oběti u kyberšikany nemusí být ti slabší. Mohou jimi být i osoby, které

se nijak zvláště neprojevují a mohou být i vůdčí osobností ve skupině. V těchto případech dochází ke zneužití informací, které dotyčná osoba zveřejní na internetu. Online prostředí umožňuje i to, že sám agresor se může stát obětí kyberšikany za účelem pomsty. Více ohroženi se stávají ti, kdo na internetu zveřejňují velké množství osobních a citlivých informací. (Ševčíková 2014, s. 131)

Agresor se v tomto prostředí také může odlišovat. Díky virtuálnímu prostředí se jím může stát i jinak fyzicky slabší osoba, která by v reálném životě takto nepostupovala. Bohužel kyberšikanu využívají i ti, kdo jsou v kolektivu oblíbení a jejich sociální dovednosti jim umožňují manipulovat s ostatními. (Ševčíková 2014, s. 132) Sociální sítě jsou místem, které lze snadno zneužít pro kyberšikanu. Je to díky umístění velkého množství informací a fotografií.

Nové technologie dávají útočníkovi (Eckertová, Dolečekal 2013, s. 74):

- prostorovou a časovou neomezenost,
- široké sociální dopady,
- obtížnou rozpoznatelnost,
- anonymitu.

Pokud mají rodiče podezření, že se jejich dítě stalo obětí kyberšikany, měli by o této skutečnosti informovat pedagoga ve škole nebo psychologa. V případě agresivní komunikace je možné útočníka zablokovat. Lze zablokovat účty na sociálních sítích i e-mailu. V případech, které jsou závažnější, je dobré kontaktovat Policii ČR. Pro případné vyšetřování, pokud se kyberšikana potvrdí, je důležité mít důkazy (nemazat zprávy, ponechat profil na Sociální síti,...). (Eckertová, Dočekal 2013, s. 76-77)

13.1.4 Kyberstalking

Kyberstalking se překládá jako pronásledování pomocí technologií. Pokud stalker obtěžuje oběť prostřednictvím internetu, jedná se o kyberstalking. U stalkingu si agresor vybírá oběť, kterou pak pronásleduje, opakovaně obtěžuje různými způsoby. Ze začátku může vyvolávat zájem a snaží se zaujmout svou oběť. Postupně však žádost o přízeň přerůstá v přehnaný zájem, narušování soukromí a vyhrožování. Ve své oběti stalker vzbuzuje pocit strachu. V některých případech se agresor zaměřuje na rodinu či přátele oběti, a tím se oběť snaží vydírat. Formy, jakými se snaží získat pozornost, jsou: telefonáty, SMS zprávy, dopisy, Internet (e-mail, sociální sítě). (Eckertová, Dočekal 2013, s. 67)

13.1.5 Kybergrooming

Kybergrooming bývá ve většině případů spojen se sexuálním zneužitím. Jde o psychickou manipulaci s využitím moderních komunikačních technologií. Cílem je získání důvěry oběti a snaha sjednat si s ní osobní schůzku.

Fáze kybergroomingu (Zodpovedne.sk nedatováno):

9. Vybudování důvěry a izolace oběti – pokusy o navázání přátelského vztahu, snaha chápat problémy vybrané oběti a zároveň pokusy o utajení těchto konverzací.
10. Upevnění vztahu – získávání důvěrnějších a intimnějších informací (telefonní číslo, adresa bydliště, vztahové záležitosti a další).
11. Emocionální závislost oběti – pachatel se stává blízkou osobou oběti, má o oběti mnoho intimních informací i fotografií, oběť je přesvědčena o jedinečnosti jejich vztahu, který považuje za opravdový, plný porozumění.
12. Osobní setkání – v této fázi má pachatel jistou důvěru své oběti a většinou oběť neodmítá, snaží se jí nalákat na zajímavou činnost.
13. Sexuální obtěžování, zneužití – může být pod zdůrazněním výjimečnosti jejich vztahu, manipulací, vyhrožováním, vydíráním oběti.

13.1.6 Happy Slapping

Tento způsob „zábavy“ se objevil v roce 2005 v Londýně u tzv. Gangsta teenagerů. Happy slapping je v překladu spokojené, šťastné fackování. Výraz však neobsahuje děsivé důsledky, které toto chování s sebou nese. Jde o natáčení fyzického útoku na vybraného člověka, často je oběť náhodná. Útočník může být pouze jeden, ale může se jednat i o celou skupinu. Snahou je pořídit video, které se pak umístí na Internet za účelem pobavení ostatních. Následky útoků však mohou být fatální. Ve Velké Británii se stalo „zábavným“ útočit na bezdomovce. Happy slapping se zde stal rituálem k přijetí do pouličních gangů. Pokud jedinec odmítne úkol splnit, nestane se členem skupiny, a tak se útoků účastní často děti, které by tento čin za normálních okolností nespáchaly. V médiích se objevily a stále objevují případy končící smrtí. (Eckertová, Dočekal 2013, s. 67)

13.1.7 Hoax

Anglické slovo *hoax* lze přeložit jako falešná zpráva, poplašná zpráva, výmysl či podvod. Toto slovo se dnes již vžilo do českého prostředí, a to především v souvislosti s rozesíláním nevyžádaných e-mailů, s čím má snad každý uživatel internetu vlastní zkušenost. Text *hoaxu* obsahuje smyšlené informace, polopravdy, informace o vymyšleném nebezpečí. Snaží se šířit poplašné zprávy, které jsou nadále rozšiřovány dál. V boji proti *hoaxu* vznikly internetové stránky www.hoax.cz, kde lze najít databázi podvodných e-mailů. (Hoax 2015)

13.1.8 Závislost na internetu a sociálních sítích

V současné době závislost na Internetu postihuje především mladé lidi. Doba, kdy nebylo tak snadné se připojit k internetu, je dávno pryč. Lidé se k internetu připojí prakticky kdekoliv a existuje stále méně míst, kde není možné být „online“. Tato skutečnost vede k tomu, že člověk neustále kontroluje svoji emailovou schránku či komunikuje právě přes sociální síť. Jak ale stanovit hranici, kdy jde běžnou zábavu či užitečnou věc? Vymezení hranice závislosti na internetu není jednoduché, jisté však je, že tato závislost existuje a čas strávený na internetu velmi zasahuje a ovlivňuje vztahy v reálném životě člověka.

Závislost na internetu lze definovat jako „(...) *nadměrné trávení času na internetu, které s sebou přináší do života jedince psychologické, sociální, pracovní nebo školní komplikace.*“ (Klinika adiktologie 2012) Jde o zcela nový problém, který se ve společnosti začíná objevovat a zatím není oficiální poruchou. Avšak odborníky není popírán.

Další závislostí, o které je nutné se zmínit, je závislost na sociálních sítích. Jedná se o „(...) *nutkání neustále sledovat, co píše přátelé, kde jsou, co dělají, co vyfotografovali, co si přečetli, co doporučili. Snahu přátele zásobovat vlastními příhodami ze života i čistě smyšlenými a opětovným nutkáním vědět okamžitě, zda někdo reagoval.*“ (Eckertová, Dočekal 2013, s. 126)

Terapie není jednoduchá, protože internet se dnes využívá v každodenním životě a není možné člověka zcela odstříhnout od internetu. Je však nutné naučit ho využívat rozumně čas strávený na internetu. Cílem je tedy změna životního stylu a nalezení i jiného

využití volného času, než jen jeho trávení na internetu. Jednou z možností terapie se nabízí rodinná terapie.

Důraz by se měl klást především na prevenci. Prevence u dětí je z velké části na rodičích, ale i školy by měly žáky informovat o vhodném trávení času na internetu. Za nejdůležitější se považuje plánování volného času, tak aby byl vhodně strukturovaný. (Ševčíková 2014, s. 48)

13.1.9 Fenomén „výzev“

Jedním z fenoménů sociálních sítí jsou takzvané „výzvy“. Účelem výzvy je přimět své přátele splnit řetězový úkol. Účastník výzvy dále nominuje další přátele. Jedná se tedy o řetězovou reakci v rámci sociálních sítí. Většinou jde o zábavný úkol například výzva pivo „na ex“, kbelíková výzva, žirafí výzva atd. I přes to, že se na první pohled může jednat o jednoduchou zábavu, může mít výzva prospěšný účel například kbelíková výzva.

Kbelíková výzva (v angličtině Ice Bucket Challenge) se začala po internetu šířit v roce 2014, jejímž účelem bylo upozornit na závažné onemocnění ALS (Amyotrofická laterální skleróza). Výzva spočívá v tom, že nominovaný jedinec na sebe vylije kbelík studené vody. Nejprve prohlásí, že přijímá výzvu, následně na sebe vylije kbelík ledové vody a na závěr promluví o ALS a nominuje další přátele. Výzva by měla být splněna do 24 hodin od vyzvání. Do výzvy se zapojila řada slavných osobností jako Mark Zuckerberg – zakladatel Facebooku, Bill Gates – zakladatel Microsoftu, Steven Spielberg – americký režisér a producent, Stephen Hawking – fyzik a člověk trpící ALS, Andrej Babiš – ministr financí České republiky, Tomáš Berdich- český tenista, Lucie Vondráčková – zpěvačka, Andrej Kiska – slovenský prezident a řada dalších. (Daněk, Kottová 2014)

Další výzvou, která se stala velmi populární, byla Pivo „na ex“. Tato výzva neměla žádný charitativní podtext, šlo pouze o vyprovokování přátel k vypití půllitru piva. Ve světě má tato výzva na svědomí několik lidských životů. Lidé začali experimentovat s větším množstvím a druhem alkoholu, což vedlo k silným otravám alkoholem. (Kostovská 2014)

13.1.10 Shrnutí

Zamysleme se nad tím, jaké vztahy si vlastně na internetu utváříme. Na sociálních sítích jsou kontakty často označovány jako „přátelé“. Je však možné říci, že všichni ti

takzvaní „přátelé“ jsou doopravdy našimi kamarády? Jak moc známe osoby, které máme v kontaktech? Zde se objevuje určitá proměna vztahů v naší společnosti. Lidé, které poznáme prostřednictvím virtuálního kontaktu, jsme schopni přidat do této kolonky a mají tak možnost získat o nás osobní informace. Z předešlých kapitol vyplývá, že sociální sítě vztahy ve společnosti určitým způsobem ovlivňují. Dříve lidé navazovali vztahy v reálném životě, popřípadě spolu komunikovali prostřednictvím klasické pošty, která však nedisponuje takovou mocí jako prostředí internetu. Lidé občas až nepřiměřeným způsobem zaměřují svoji pozornost na počet „lajků“ u svých statusů či fotek. Tato skutečnost může vést k mnoha nedorozuměním, které následně vedou k narušení sociálních vztahů. Sociální sítě u mnohých ovlivnily náhled na společenský život, pocity toho, že pokud nejsem dostatečně sledován a nikdo mě dostatečně neohodnocuje, tak si mě vlastně nevšímá a já přestávám být ostatními přijímán. (Šmahel 2003, s. 88-94)

14. Dotazníkové šetření

14.1 Cíle šetření

Cílem dotazníkového šetření je potvrzení, že většina respondentů bude mít založený účet na sociální síti. Dále budu zjišťovat, zda je pro respondenty lehčí komunikovat přes sociální sítě než ve skutečnosti. Pokusím se také zjistit, jaká sociální síť je nejpoužívanější a k čemu nejvíce lidé využívají sociální sítě. Nakonec zjistím, zda mají respondenti negativní zkušenosti s využíváním sociálních sítí.

14.2 Hypotézy

Hypotéza č. 1: Více než 90 % respondentů odpoví, že má založený účet na sociální síti.

Hypotéza č. 2: Více než 90 % respondentů odpoví, že je pro ně lehčí komunikace na sociálních sítích než ve skutečnosti.

Hypotéza č. 3: Nejpoužívanější sociální síť u respondentů je Facebook.

Hypotéza č. 4: Více než 50 % respondentů uvede, že sociální sítě se využívají hlavně ke komunikaci s přáteli.

Hypotéza č. 5: Více než 50 % respondentů odpoví, že má negativní zkušenost s užíváním sociálních sítí.

14.3 Metody dotazníkového šetření

K získání dat jsem si zvolila metodu průzkumného šetření. Data byla získána pomocí dotazníku, který jsem vytvořila a konzultovala s vedoucí diplomové práce PaedDr. Mgr. Hanou Žáčkovou. Průzkumné šetření se uskutečnilo v květnu 2015. Průzkum byl proveden mezi klienty Domu dětí a mládeže v Praze 10 – Dům UM. Průzkumný vzorek zahrnuje 64 respondentů a je složen z mužů a žen ve věku od 14 do 57 let. Dotazník se skládal z 12 otázek. Jeho součástí byly demografické údaje a obsahoval otevřené, polo-zavřené i uzavřené otázky. Na některé otázky mohly respondenti zvolit více možných odpovědí, o čemž byli informováni v úvodu dotazníku. Cílem bylo získat data od dospělých a dospívajících, kteří využívají sociální sítě. Formu dotazníku jsem zvolila vzhledem k dotazování na citlivější témata a pro zachování anonymity. Potíže s vyplněním

dotazníků se během průzkumu neobjevily a všichni oslovení respondenti odpověděli na všech 12 otázkách. Získání respondentů nebylo nijak složité a během dotazníkového šetření nedošlo k problémům s nedostatečným množstvím dat.

15. Výsledky dotazníkového šetření

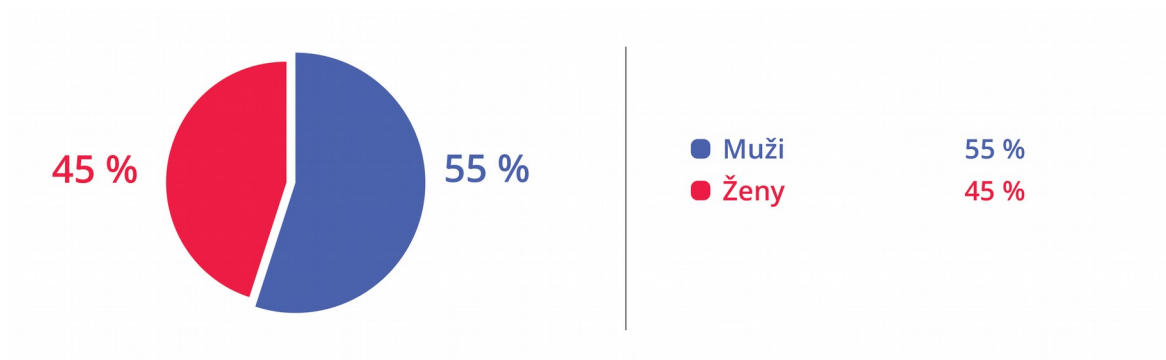
15.1 Sociodemografické údaje

Tabulka 1 – Rozdělení respondentů podle pohlaví

Pohlaví	Počet	Procenta
Ženy	29	45
Muži	35	55

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 1 - Rozdělení respondentů podle pohlaví

Pramen: Vlastní výzkum.

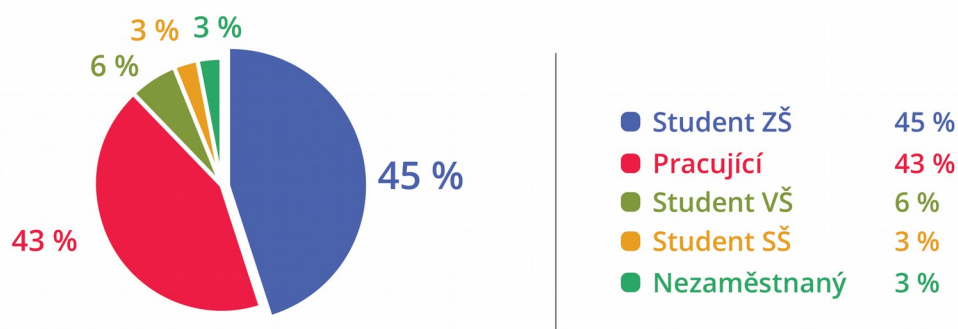
Z Grafu 1 je patrné, že dotazníky vyplnilo 55 % mužů (35) a 45 % žen (29).

Tabulka 2 – Rozdělení respondentů na studenty a pracující

Škola/ zaměstnání	Student ZŠ	Student SŠ	Student VŠ	Pracující	Nezaměstnaný
Počet	29	2	4	28	2
Procenta	45	3	6	43	3

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 2 – Rozdělení respondentů na studenty a pracující

Pramen: Vlastní výzkum.

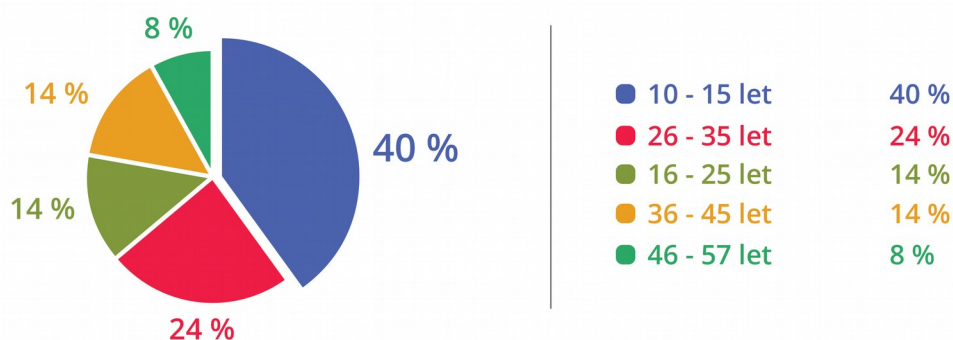
Podle Grafu 2 je patrné, že průzkumu se zúčastnilo 45 % studentů Základních škol, 43 % pracujících lidí, 6 % studentů vysokých škol, 3 % středních škol a 3 % nezaměstnaných.

Tabulka 3 – Rozdělení respondentů podle věku

Věk	10 – 15	16 – 25	26 – 35	36 – 45	46 – 57
Počet	28	9	15	9	5
Procenta	40	14	24	14	8

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf č. 3 – Rozdělení respondentů podle věku

Pramen: Vlastní výzkum.

Na Grafu 3 je patrné, že 40 % respondentů tvoří věková skupina 10-15 let. Dále následuje skupina lidí ve věku 26-35 let. Po ní je skupina 16-25 let, která má zastoupení 14 % a stejný počet dosahuje i věková skupina 36-45 let. Nejméně zastoupenou věkovou skupinou je 46-57 let, která je zastoupena v 8 %.

15.2 Průzkumné otázky

Otázka číslo 1

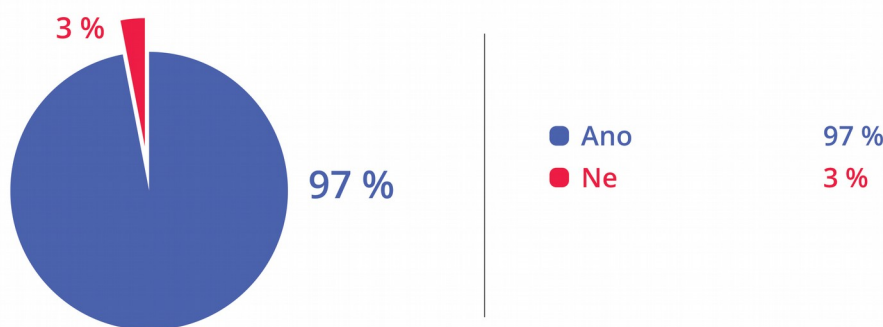
Jsi/jste uživatelem sociální sítě (např. Facebook, Twitter,...)?

Tabulka 4 – Odpovědi na otázku č. 1

Odpověď	ANO	NE
Počet	62	2
Procent	97	3

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 4 – Odpovědi na otázku č. 1

Pramen: Vlastní výzkum.

Z Grafu 4 vyplývá, že z celkového počtu 64 respondentů má založený účet na sociální síti 97 % z nich. Pouze 3 % (2 lidé) účet na sociální síti nemají.

Otázka číslo 2

Jaké konkrétní sociální sítě používáš/používáte?

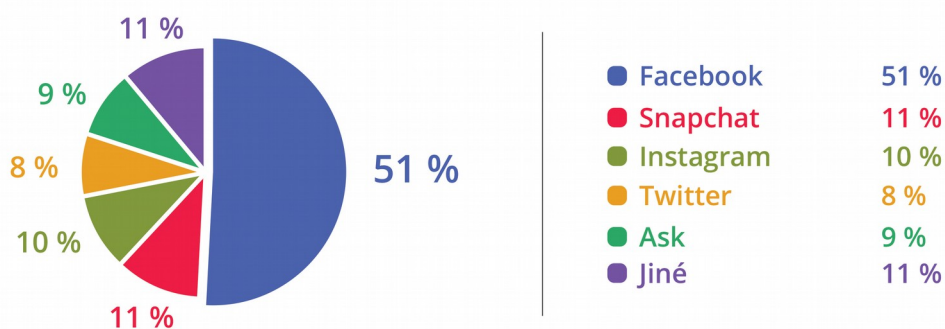
Tabulka 5 – Odpovědi na otázku č. 2

Sociální síť	Facebook	Snapchat	Instagram	Twitter	Ask	Jiné
Počet	59	13	12	10	11	9
Procenta	51	11	10	8	9	11

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 5 – Odpovědi na otázku č. 2

Pramen: Vlastní výzkum.

Na tuto otázku dotazovaní respondenti mohli vybírat z více odpovědí. Z Grafu 5 je patrné, že nejčastěji uváděli „Facebook“ (51 % odpovědí). Za ním následoval „Snapchat“ (11 % odpovědí), „Instagram“, který se objevil 10 % odpovědí. Nakonec „Ask“ (9 % odpovědí) a „Twitter“ v 8 % odpovědí. V 11 % byla odpověď jiná.

Otázka číslo 3

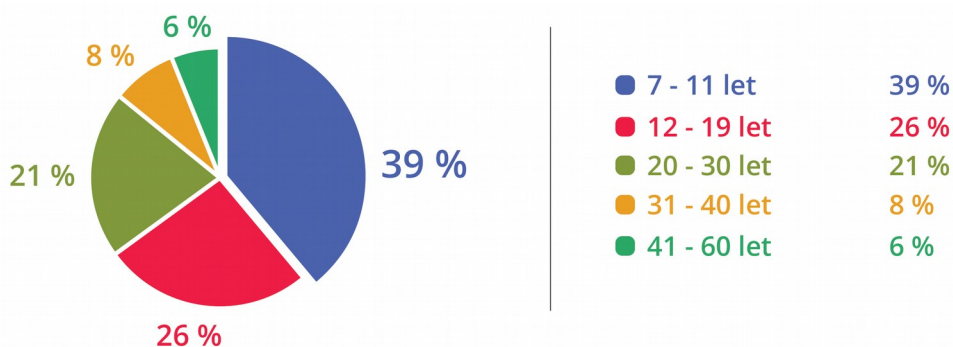
V kolika letech sis poprvé založil účet na sociální síti?

Tabulka 6 – Odpovědi na otázku č. 3

Věk	7-11	12-19	20-30	31-40	41-60
Počet	23	15	12	4	4
Procenta	39	26	21	8	6

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 6 – odpovědi na otázku č. 3

Pramen: Vlastní výzkum.

Z Grafu 6 vyplynulo, že nejvíce respondentů (39 %) si sociální síť založilo ve věku 7-11 let. Ve věku 12-19 let to bylo 26 % dotazovaných. Následuje věková skupina 20-30 let 21 % respondentů. Předposlední je věková skupina 31-40 let a poslední je založení sociální sítě ve věku 41- 60 let.

Otázka číslo 4

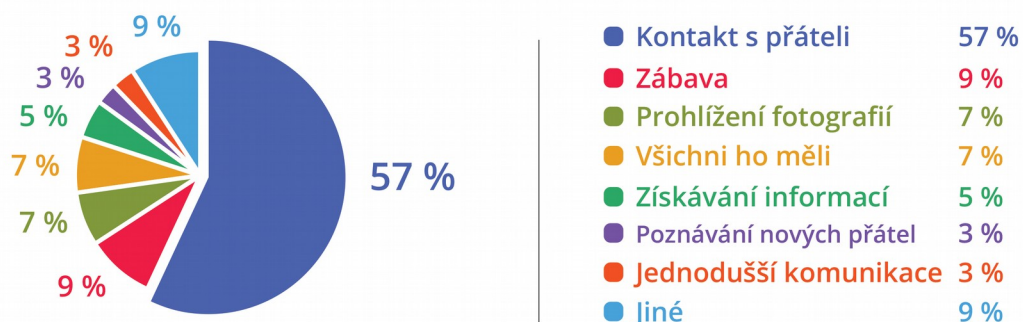
Proč sis založil účet na sociální síti?

Tabulka 7 – Odpovědi na otázku č. 4

Důvod	Počet odpovědí	Procenta
Kontakt s přáteli	39	57
Prohlížení fotografií	5	7
Z důvodu, že všichni přátelé měli založenou sociální síť	5	7
Získávání informací.	3	5
Zábava	6	9
Poznávání nových přátel	2	3
Jednodušší komunikace	2	3
Jiné	6	9

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 7 – Odpovědi na otázku č. 4

Pramen: Vlastní výzkum.

V této otázce respondenti uváděli více možných odpovědí. Z Grafu 7 je patrné, že nejvíce respondentů sociální sítě využívají ke kontaktu s přáteli, což se objevilo v 57 % odpovědí.

Otázka číslo 5

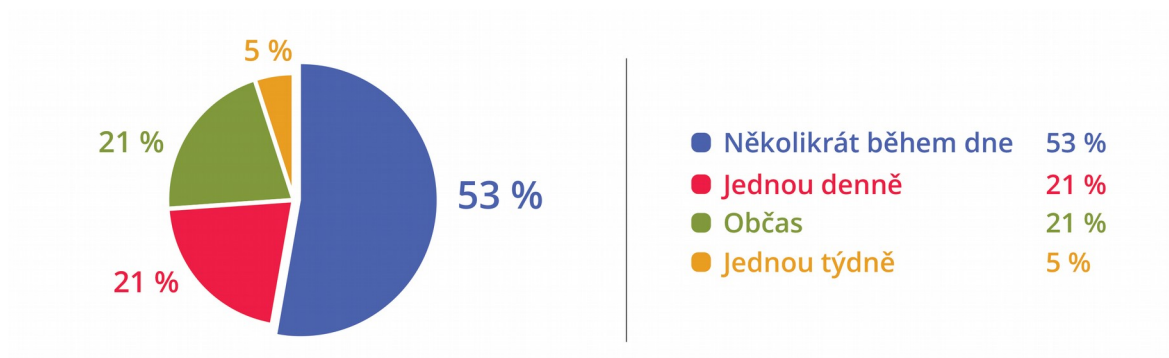
Jak často kontroluješ/kontrolujete svůj účet na sociální síti?

Tabulka 8 – Odpovědi na otázku č. 5

	Několikrát během dne	Jednou denně	Jednou týdně	Občas
Počet	33	13	3	13
Procent	53	21	5	21

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 8 – Odpovědi na otázku č. 5

Pramen: Vlastní výzkum.

Na tuto otázku zvolilo 53 % respondentů odpověď, že si kontrolují svůj účet na sociální síti „několikrát během dne“. Pouze 5 % respondentů si svůj účet kontroluje „jednou týdně“.

Otázka číslo 6

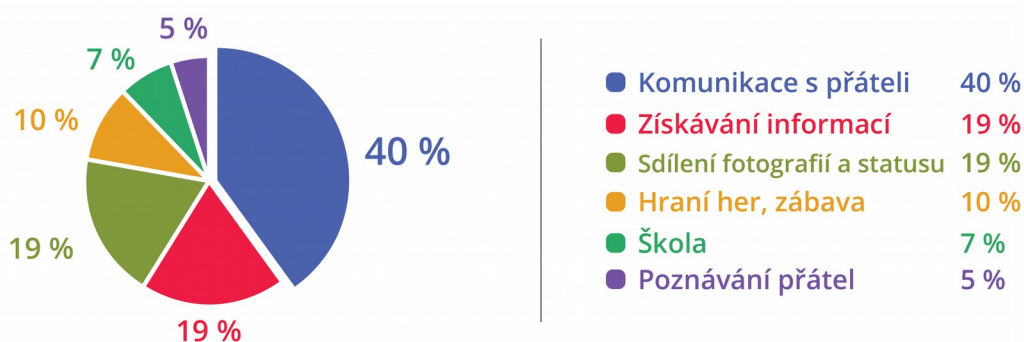
K čemu nejvíce využíváš sociální sítě?

Tabulka 9 – Odpovědi na otázku č. 6

	Poznávání přátel	Škola	Sdílení fotografií a statusů	Hraní her, zábava	Získávání informací	Komunikace s přáteli
Počet	8	10	29	15	28	59
Procent	5	7	19	10	19	40

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 9 – Odpovědi na otázku č. 6

Pramen: Vlastní výzkum.

U této otázky bylo opět možné vybrat více odpovědí. Nejčastější odpovědí byla „komunikace s přáteli“, která se objevila ve 40 % všech odpovědí. Nejméně početnou odpovědí bylo „poznávání přátel“, tak se vyskytla pouze v 5 % odpovědí.

Otázka číslo 7

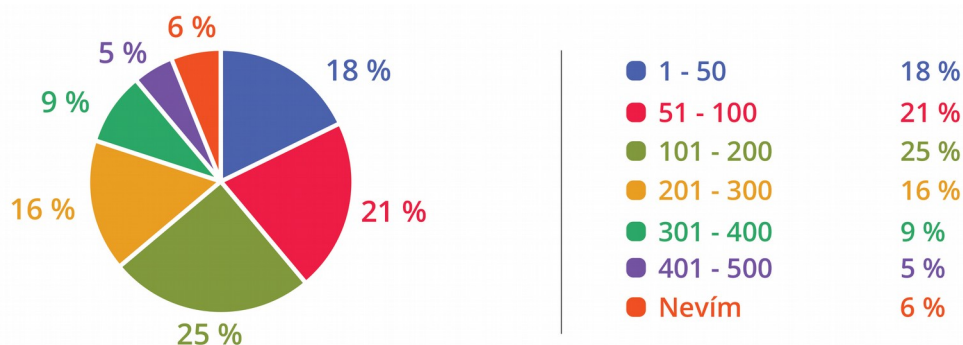
Kolik máš/máte přidaných přátel na sociální síti?

Tabulka 10 – Odpovědi na otázku č. 7

Počet přátel	1-50	51-100	101-200	201-300	301-400	401-500	nevím
Počet	11	13	15	10	6	3	3
Procent	18	21	25	16	9	5	6

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 10 – Odpovědi na otázku č. 7

Pramen: Vlastní výzkum.

Podle Grafu 10 udalo 25 % respondentů počet přátel v rozmezí „101-200“ přátel. Nejmenší počet odpovědí 5 % získalo „401-500“ přidaných přátel.

Otázka číslo 8

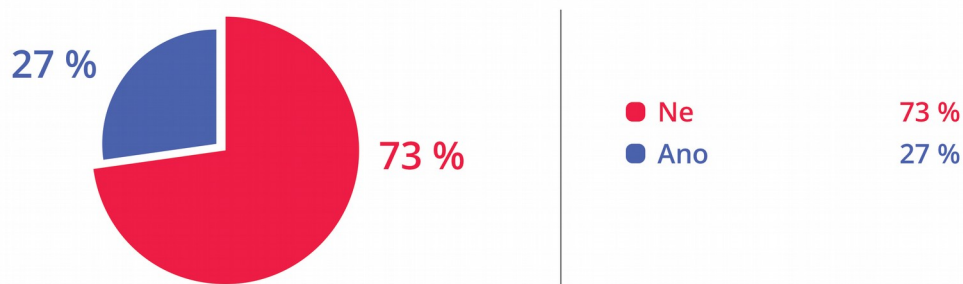
Jsi/jste osobně v kontaktu se všemi přidanými přáteli?

Tabulka 11 – Odpovědi na otázku č. 8

Odpověď	ANO	NE
Počet	17	45
Procent	27	73

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 11 – Odpovědi na otázku č. 8

Pramen: Vlastní výzkum.

Na tuto otázku bylo více odpovědí „Ne“, kterou zvolilo 73 % respondentů. Možnost „Ano“ uvedlo 27 % respondentů.

Otázka číslo 9

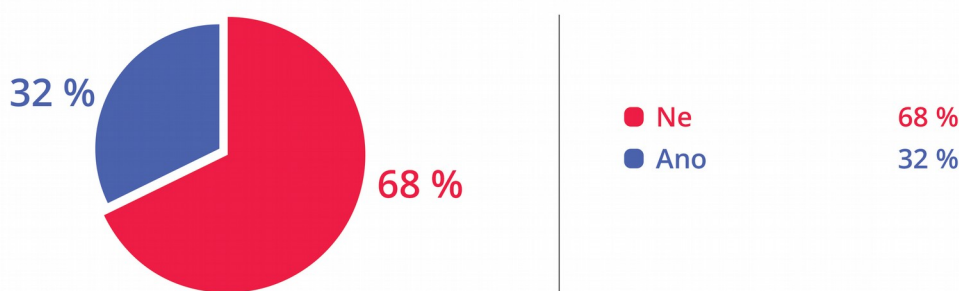
Je pro tebe/vás lehčí komunikovat s přáteli pomocí sociální sítě, než ve skutečnosti?

Tabulka 12 – Odpovědi na otázku č. 9

Odpověď	ANO	NE
Počet	20	42
Procent	32	68

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 12 – Odpovědi na otázku č. 9

Pramen: Vlastní výzkum.

Možnost „Ano“ vybralo 68 % respondentů, 32 % dotázaných odpovědělo „Ne“.

Otázka číslo 10

Máš/máte nějakou negativní zkušenost s používáním sociální sítě (šikana, obtěžování, zneužití informací)? Případně jakou?

Tabulka 13 – Odpovědi na otázku č. 10

Odpověď	ANO	NE
Počet	12	50
Procent	20	80

Pramen: Vlastní výzkum.

Negativní zkušenost s používáním sociálních sítí uvedlo 20 % respondentů, 80 % respondentů negativní zkušenost nemá.

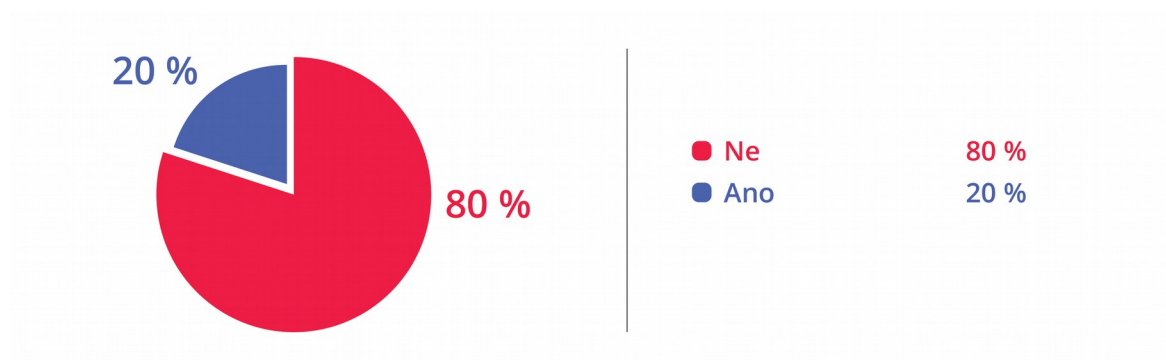
Tabulka 14 – Odpovědi na doplňující otázku č. 10

	Šíření pomluv	Obtěžující reklama	Zneužití informací	Obtěžování	Šikana	Zneužití jména	Prolomení hesla a ztráta osobních dat	Ano
Počet	1	1	2	1	2	1	1	3

Pramen: Vlastní výzkum.

V Tabulce 14 jsou uvedeny negativní zkušenosti, se kterými se respondenti setkali při využívání sociálních sítí.

Graf 13 – Negativní zkušenosti s používáním sociálních sítí

Pramen: Vlastní výzkum.

Otázka číslo 11

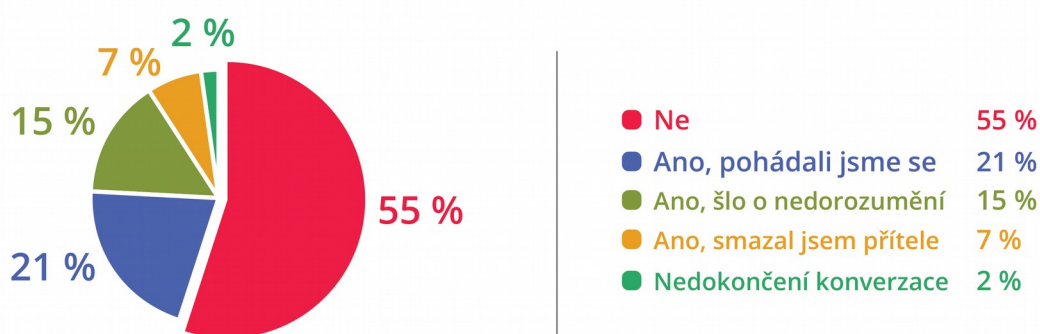
Měl jsi/jste někdy v rámci sociální sítě potíže s přáteli?

Tabulka 15 – Odpovědi na otázku č. 11

Odpověď	NE	ANO, pohádali jsme se	ANO, šlo o nedorozumění	ANO, smazal jsem přítele	Nedokončení konverzace
Počet	37	14	10	5	1
Procent	55	21	15	7	2

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 14 – Potíže s přáteli na sociální síti.

Pramen: Vlastní výzkum.

V této otázce bylo možné zvolit více variant. Z Grafu 14 je patrné, že 55 % odpovědí se objevilo, že respondenti neměli v rámci sociálních sítí potíže s přáteli. Další nejvíce uváděnou odpovědí byla možnost „Ano, pohádali jsme se“ a objevila se ve 21 % odpovědí. Následovala odpověď „Ano, šlo o nedorozumění“ 15 % a „Ano, smazal jsem přítele“ 7 % odpovědí.

Otázka číslo 12

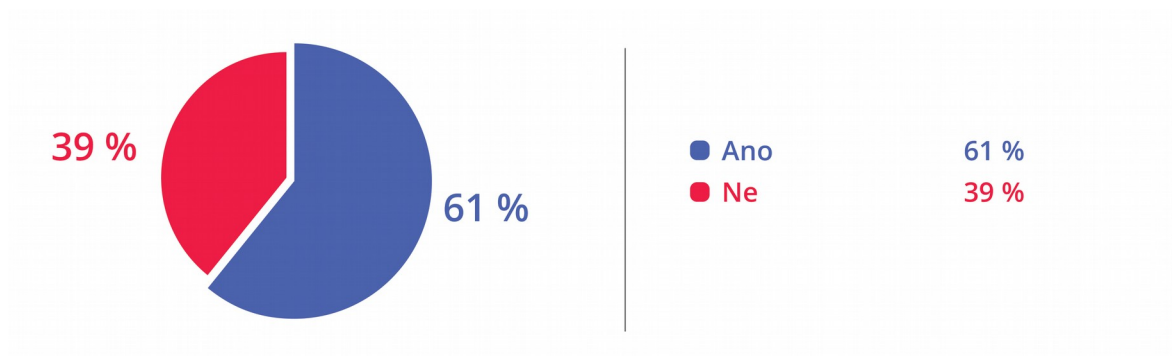
Uvádíš/uvádíte vždy pravdivé informace na sociálních sítích?

Tabulka 16 – Odpovědi na otázku č. 12

Odpověď	ANO	NE
Počet	38	24
Procent	61	39

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 15 – Odpovědi na otázku č. 12

Pramen: Vlastní výzkum.

Graf 15 uvádí, že 61 % respondentů využívající sociální sítě uvádí vždy o sobě pravdivé informace, 39 % respondentů je pravdivé informace na sociálních sítích neuvádí.

15.3 Vyhodnocení stanovených hypotéz

Hypotéza č. 1: Více než 90 % respondentů odpoví, že má založený účet na sociální síti.

Hypotéza č. 1 byla potvrzena. 97 % respondentů má založený účet na sociální síti.

Hypotéza č. 2: Více než 90 % respondentů odpoví, že je pro ně lehčí komunikace na sociálních sítích než ve skutečnosti.

Hypotéza č. 2 nebyla potvrzena. Pouze 32 % respondentů uvedlo, že je pro ně komunikace skrz sociální sítě lehčí.

Hypotéza č. 3: Nejpoužívanější sociální síť u respondentů je Facebook.

Hypotéza č. 3 byla potvrzena. Nejpoužívanější sociální síť je Facebook. Objevil se v 51 % odpovědí.

Hypotéza č. 4: Více než 50 % respondentů uvede, že sociální sítě se využívají hlavně ke komunikaci s přáteli.

Hypotéza č. 4 nebyla potvrzena. Komunikace s přáteli byla uvedena ve 40 % odpovědí.

Hypotéza č. 5: Více než 50 % respondentů odpoví, že má negativní zkušenost s užíváním sociálních sítí.

Hypotéza č. 5 nebyla potvrzena. Pouze 20 % respondentů uvedlo negativní zkušenost s užíváním sociálních sítí.

16. Diskuze

Cílem mé práce bylo zjistit vliv sociálních sítí na život lidí a dále jaké sociální sítě lidé v současné době nejvíce používají. Průzkumného šetření se zúčastnilo 64 respondentů ve věku od 10 do 57 let, z toho dva respondenti nemají založený účet na sociální síti. Výsledky tak zahrnují zkušenosti různých věkových skupin. Z tohoto množství respondentů však nelze vyvozovat obecné závěry.

Výsledky dotazníkového šetření poukazují na značné využívání sociálních sítí. Účet na některé sociální síti má 97 % dotazovaných, z toho 95 % lidí má založený účet na Facebooku. Tuto odpověď jsem předpokládala vzhledem k tomu, že je často zmiňovaný v médiích a je to největší sociální síť s více než 1 miliardou uživatelů.

Tři hypotézy se nepodařilo potvrdit. Překvapilo mě především nepotvrzení hypotézy č. 2. Předpokládala jsem, že respondenti budou považovat za lehčí komunikaci pomocí sociálních sítí než tu v reálném životě. To však považuje za snadnější pouze 32 % dotazovaných. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že pro respondenty není sociální síť nejdůležitější komunikační prostředek.

Další zajímavý údaj, který z výsledků vyplývá, je množství respondentů, kteří nejsou v osobním kontaktu se všemi svými přáteli ze sociálních sítí. Tuto odpověď zvolilo 73 % dotazovaných.

U otázky týkající se negativních zkušeností se sociálními sítěmi jsem předpokládala 50 % setkání s tímto problémem. Takto odpovědělo 20 % dotazovaných. Může to být způsobeno obavou podat odpověď na otázku nebo se respondenti chovají na sociálních sítích opatrně, což je samozřejmě velmi pozitivní výsledek. I přesto negativní zkušenosti, které dotazovaní uvedli, jsou poměrně závažného charakteru, z toho lze usuzovat, že je potřeba provádět osvětu a snažit se těmto činům předcházet a chránit se. Téměř polovina dotazovaných uvedlo, že měla problém v komunikaci s přáteli. Tento fakt může svědčit o tom, že konverzace na sociální síti může vést k nedorozuměním, ke kterým by v reálné komunikaci nemuselo dojít.

Výrazně negativní výsledek vidím v porušování minimální věkové hranice ke zřízení účtu. Děti jsou díky své nezralosti zranitelnější a snáze využitelné a manipulovatelné, proto je nutné je vzdělávat v otázkách bezpečného Internetu. Za pozitivní považuji, že virtuální komunikace je pro lidi pořád ještě méně snadná a preferovaná než ta „běžná“.

17. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo zjistit, jakým způsobem se lidé chovají na sociálních sítích. Snahou bylo poukázat na výhody a nevýhody, které s sebou pohybování v kyberprostoru přináší. Jak jsem při psaní práce zjistila, je možné sociální sítě využít i k dobrým účelům, příkladem je charitativní činnost. Zároveň jsem došla k závěru, že každá výhoda je zneužitelná. Využívání sociálních sítí je tedy velmi ošemetné. Při psaní práce jsem se ve většině dostupné literatury setkávala spíše s negativy než s pozitivy. Všeobecně existuje omezené množství autorů zabývajících se touto problematikou, a pokud ano, jde většinou o varování před zneužitím osobních informací a nebezpečím na internetu.

Dále bylo cílem zjistit prostřednictvím dotazníkového šetření, jak lidé sociální sítě využívají a jaké jsou nejpobulárnější. Vytvořila jsem si pět hypotéz. Potvrdily se však dvě a tři potvrzeny nebyly. Přesto se domnívám, že průzkumné šetření přineslo poměrně cenné informace. Z dotazníků vyplynulo, že nejoblíbenější sociální sítí je Facebook, což jsem předpokládala. Dotazníkové šetření potvrdilo, že sociální sítě jsou pro dotazované běžnou součástí každodenního života. Z dotazníků vyplynuly i určité problémy s jejich využitím, i když ne v tak hojném počtu, jak jsem předpokládala. To však mohlo být ovlivněno velikostí cílové skupiny, proto je možné, že ve větším výzkumu by se jednalo o mnohem větší množství lidí.

Faktem zůstává, že sociální sítě se staly součástí naší společnosti. Otázka budoucnosti je těžko určitelná, jelikož vývoj v dnešní době jde neustále kupředu a lze jen těžko říci, zda za pár let bude mít společnost zájem o tento způsob komunikace a prezentování se. Jisté je, že dnešní děti si zakládají účty již před povolenou věkovou hranicí a sociální sítí je pro ně hlavní komunikační prostředek.

Myslím, že se mi cíle práce podařilo naplnit. Především jsem chtěla upozornit na aktuální téma. Považuji pro sociální práci důležité se tímto tématem více zabývat, protože velké množství problémů mladistvých a dětí se odehrává právě na internetu. Neznalost tohoto prostředí pak může vést k nepochopení problémů nebo nevědomosti, že by takovéto problémy mohly vzniknout. Toto téma ještě nebylo vyčerpáno a určitě by se dalo popsat z mnoha úhlů pohledu – například jestli děti ve škole jsou informováni ze stran pedagogů nebo zda je o používání internetu poučují jejich rodiče.

18. Seznam literatury

BUERMANN, U., *Jak (pře)žít s médii*, Hranice, 2009, ISBN 978- 80- 86600-58-1

CARNEGIE, D., *Jak získávat přátele a působit ve věku digitálních technologií*, Pavel Dobrovský – BETA, 2011, ISBN 978- 80-7306- 506-5

CEJPEK, J., *Informace, komunikace a myšlení*, Karolinum, 2005, ISBN 80-246-1037-X

ČAMEK, J., KULHÁNKOVÁ, H., *Fenomén Facebook*, Jakub Čamek, 2010, ISBN 978-80- 904764-1-7

DOMES, M., *Internet pro úplné začátečníky*, Press, 2007, ISBN 978-80- 251- 1834-4

ECKERTOVÁ, L., DOČEKAL, D., *Bezpečnost dětí na Internetu*, 2013, ISBN 978-80-251-3804-5

EGER, L., *Komunikace vzdělávacích organizací s veřejností na internetu*, 2010, ISBN 978- 80- 87306- 07- 9

HAYESOVÁ, N., *Základy sociální psychologie*, Portál, 2009, ISBN 978-80-262-0534-0

KELLER, J., *Nejistota a důvěra aneb k čemu je modernitě dobrá tradice*, SLON, 2009, ISBN 978-80-7419-002-5

KOPECKÁ, I., *Psychologie I. díl*, Grada, 2011, ISBN 978- 80- 247- 3875- 8

KRAUS, B., *Základy sociální pedagogiky*, Portál, 2008, ISBN 978-80-262-0643-9

KUČEROVÁ, T., PILNÝ, I., *Manéž informačního věku*, Albatros, ISBN 978- 80- 265- 5

MUSIL, J., *Elektronická média v informační společnosti*, Votobia, 2003, ISBN 80-7220-157-3

NAUMANN, F., *Dějiny informatiky*, Academia, 2009, ISBN 978-80-200-1730-7

POLČÁK, R., *Právo na internetu*, Computer Press, 2007, ISBN 978-80-251-1777-4

STROSS, R., *Planeta Google*, 2009, ISBN 978-80-251-2412-3

ŠEVČÍKOVÁ, A., A KOLEKTIV, *Děti a dospívající online*, Grada, 2014, ISBN 978-80-247-5010-1

ŠMAHEL, D., *Psychologie a internet*, TRITON, 2003, ISBN 80-7254-360-1

ŠTECH, S., ZAPLETALOVÁ, J., *Úvod do školní psychologie*, Portál, 2013, ISBN

VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Portál, 1999, ISBN 80-7178-496-6

Internetové zdroje

BEZPEČNĚ ONLINE, nedatováno. Netiketa. *Bezpečně online* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/komunikace-se-svetem/netiketa.html>

BEZPEČNÝ INTERNET, nedatováno 1. Rady pro bezpečné používání sociálních sítí. *Bezpečný internet* [online]. [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx>

BEZPEČNÝ INTERNET, nedatováno 2. *Bezpečný internet* [online]. [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/>

BEZPEČNÝ INTERNET, nedatováno 3. Sdílení obsahu. *Bezpečný internet* [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/pokrocily/ochrana-prav/sdileni-obsahu.aspx>

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, nedatováno. Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

CONVENTION COMMITTEE ON CYBERCRIME, 2001. Convention on Cybercrime [online]. [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>

ČT24, 2015. Sdílení domácího videa nabralo na obrátkách – YouTube slaví 10 let. *ČT24* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/301588-sdileni-domaciho-videa-nabralo-na-obratkach-youtube-slavi-10-let/>

DANĚK, Viktor a Anna KOTTOVÁ, 2014. Osobnosti se polévají ledovou vodou, chtějí upozornit na neléčitelnou chorobu. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/clovek/_zprava/osobnosti-se-polevaji-ledovou-vodou-chteji-upozornit-na-nelecitelnou-chorobu

- GOOGLE, nedatováno. Google gets better with a Google+ profile. *Google+* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.google.com/+learnmore/better/>
- HOAX, 2015. HOAX. *Hoax.cz* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.hoax.cz/cze/>
- HORKÁ LINKA, nedatováno 1. Jak funguje Horká linka? *Horká linka* [online]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z: <http://www.horkalinkaczi.cz/jak-funguje-horka-linka>
- HORKÁ LINKA, nedatováno 2. INHOPE. *Horká linka* [online]. [cit. 2014-08-08]. Dostupné z: <http://www.horkalinkaczi.cz/o-projektu-horke-linky/mezinarodni-organizace-inhope>
- CHOVÁNÍ.EU, nedatováno. Netiketa. *Chování.eu* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.chovani.eu/netiketa/c56>
- INHOPE [online]. 2015 [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.inhope.org/gns/home.aspx>
- INTERNET HOTLINE, 2014. Internet Hotline [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.internet-hotline.cz/>
- KLINIKA ADIKTOLOGIE, 2012. Závislost na internetu. *Klinika adiktologie* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/>
- KOLESÁROVÁ, Mária a Eva HEŘMANOVÁ, 2012. Identita (identity). *Arts Lexikon* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.artsllexikon.cz/index.php/Identita>
- KOSTOVSKÁ, Silvie, 2014. Beer Challenge: Mánie, která ovládla Facebook. *Studentpoint.cz* [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/279-gourmet-hell/14332-beer-challenge-manie-ktera-ovladla-facebook/#.VYr1qfntmkp>
- LINKA DŮVĚRY, nedatováno. *Linka důvěry* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.ditekrize.cz/linka-duvery>
- MASHABLE, 2012. A Brief History of Instant Messaging [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://mashable.com/2012/10/25/instant-messaging-history/>
- MEDIÁLNÍ VÝCHOVA, 2014. Medulla – Mediální výchova po našem. *Mediální výchova*

[online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <https://www.skolamedii.cz/>

NATIONS, nedatováno. Daniel. What Is Twitter. *About Tech* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://webtrends.about.com/od/socialnetworking/a/what-is-twitter.htm>

RYLICH, Jan, 2011. Představení nové sociální sítě Google Plus. *Ikaros* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://ikaros.cz/predstaveni-nove-socialni-site-google-plus>

SKYPE, 2015. O Skypu [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.skype.com/cs/about/>

SOCIÁLNÍ SÍTĚ, 2010a. Twitter. *Sociální sítě* [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/twitter>

SOCIÁLNÍ SÍTĚ, 2010b. LinkedIn. *Sociální sítě* [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/twitter>

SOCIÁLNÍ SÍTĚ, 2010c. Lidé. *Sociální sítě* [online]. [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

SOCIÁLNÍ SÍTĚ, 2010d. LíbímSeTi. *Sociální sítě* [online]. [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/libimseti>

YOUTUBE, 2014. Příklady použití. [online]. [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/yt/brand/cs/>

ZAHRADNÍČEK, Jaroslav, 2014. Počítačová kriminalita: Mezinárodní úmluva je konečně závazná i pro Česko. *Patria online* [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/pravo/2694193/pocitacova-kriminalita-mezinarodni-umluva-je-konecne-zavazna-i-pro-cesko.html>

ZODPOVEDNE.SK, nedatováno. INTERNETOVÉ ZNÁMOSTI. *Zodpovedne.sk* [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.zodpovedne.sk/index.php/deti-v-sieti/internetove-znamosti>

19. Seznam příloh

Graf 1 - Rozdělení respondentů podle pohlaví

Graf 2 – Rozdělení respondentů na studenty a pracující

Graf 3 – Rozdělení respondentů podle věku

Graf 4 – Odpovědi na otázku č. 1

Graf 5 – Odpovědi na otázku č. 2

Graf 6 – Odpovědi na otázku č. 3

Graf 7 – Odpovědi na otázku č. 4

Graf 8 – Odpovědi na otázku č. 5

Graf 9 – Odpovědi na otázku č. 6

Graf 10 – Odpovědi na otázku č. 7

Graf 11 – Odpovědi na otázku č. 8

Graf 12 – Odpovědi na otázku č. 9

Graf 13 – Odpovědi na otázku č. 10

Graf 14 – Odpovědi na otázku č. 11

Graf 15 – Odpovědi na otázku č. 12

Příloha 1 – Dotazník

Příloha 2 – Netetiketa

Příloha 3 – Nejpoužívanější emotikony

Příloha 4 – Nepoužívanější zkratky z angličtiny používané při chatování

Tabulka 1 – Rozdělení respondentů podle pohlaví

Tabulka 2 – Rozdělení respondentů na studenty a pracující

Tabulka 3 – Rozdělení respondentů podle věku

Tabulka 4 – Odpovědi na otázku č. 1

- Tabulka 5 – Odpovědi na otázku č. 2**
- Tabulka 6 – Odpovědi na otázku č. 3**
- Tabulka 7 – Odpovědi na otázku č. 4**
- Tabulka 8 – Odpovědi na otázku č. 5**
- Tabulka 9 – Odpovědi na otázku č. 6**
- Tabulka 10 – Odpovědi na otázku č. 7**
- Tabulka 11 – Odpovědi na otázku č. 8**
- Tabulka 12 – Odpovědi na otázku č. 9**
- Tabulka 13 – Odpovědi na otázku č. 10**
- Tabulka 14 – Odpovědi na otázku č. 11**
- Tabulka 15 – Odpovědi na otázku č. 12**
- Tabulka 16 – Odpovědi na otázku č. 13**

Příloha 1

DOTAZNÍK

Věk:

Pohlaví: M   Ž

Studuji: ZŠ SŠ VOŠ VŠ Pracuji Nezaměstnaný

1. Jsi uživatelem sociální sítě (např. Facebook, Twitter...)? Ano Ne

2. Jaké konkrétní sociální sítě používáš?

3. V kolika letech sis poprvé založil účet na sociální síti?

4. Proč sis založil účet na sociální síti?

5. Jak často kontroluješ svůj účet na sociální síti?

Několikrát během dne Jednou denně Jednou týdně

Občas

6. K čemu nejvíce využíváš sociální sítě?

Poznávání přátel Škola Sdílení fotografií a statusů

Hraní her, zábava Získávání informací Komunikace s přáteli

7. Kolik máš přidaných přátel na sociální síti?

8. Jsi osobně v kontaktu se všemi přidanými přáteli? Ano Ne

9. Je pro tebe lehčí komunikovat s přáteli pomocí sociální sítě, než ve skutečnosti? Ano Ne

10. Máš nějakou negativní zkušenost s používáním sociální sítě (šikana, obtěžování, zneužití informací)? Případně jakou?

11. Měl jsi někdy v rámci sociální sítě potíže s přáteli?

Ne Ano, pohádali jsme se Jiné:

Ano, šlo o nedorozumění Ano, smazal jsem přitele

12. Uvádíš vždy pravdivé informace na sociálních sítích? Ano Ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Příloha 2

Netetiketa

1. Nezapomínej, že na druhém konci jsou lidé a ne počítač. To, co napíšeš do počítače, bys možná do očí nikdy nikomu neřekl.
2. Běžná pravidla slušnosti z běžného života platí i na internetu. Co je nevhodné v obvyklém životě, je samozřejmě nevhodné i na internetu.
3. Když si píšeš s nějakým cizincem, snaž se taktně zjistit, s kým mluvíš. Na internetu můžeš potkat lidi z celého světa, a v každé zemi platí trochu jiná morálka. Co je dovolené na americkém chatu, se nemusí tolerovat na arabském internetu, a to platí o všech podobných skupinách. O politice, náboženství, intimních věcech a o podobných delikátních záležitostech proto diskutuj opatrně a v mezích slušnosti. Snadno bys mohl někoho urazit.
4. Ber ohled na druhé. Ne každý má tak dobré internetové připojení jako ty. Někteří se připojují z domu přes vytáčené připojení a draze za to platí. Neposílej proto zbytečně velké e-mailové zprávy a přílohy se snaž komprimovat. Při posílání velkých obrázků např. na diskusní server využívej funkci náhledu obrázku.
5. I když píšeš bez diakritiky, snaž se psát srozumitelně. Ať ten, komu píšeš, ví, že ti na něm záleží.
6. Nebuď grobián, nerozesílej žádné lži ani polopravdy nebo soukromé informace o někom druhém.
7. V diskuzi pomáhej. Když má někdo v diskuzi nějaký problém, odpověz mu, pokud znáš odpověď. Příště zase někdo jiný pomůže tobě. Platí zásada: „Napřed poslouvej, pak piš.“
8. Respektuj soukromí jiných. Pokud ti omylem přišla zpráva, která ti nepatří, smaž ji a odesílatele slušně upozorni na chybu.
9. Nezneužívej svou moc nebo své vědomosti. Pokud jsi správce serveru, máš sice přístup k poště ostatních, ale nemusíš ji neustále kontrolovat jenom tak z nudy, když umíš hackovat, nemusíš to pořád zkoušet.
10. Odpouštěj ostatním chyby. I ty je děláš. Nevysmívej se jim a nenadávej na ně.
11. Nešíř hoaxy. Zahlcují internet. Pokud ti přijde hoax, slušně upozorni jeho odesílatele, že takové chování je nevhodné.
12. Nerozesílej spam a reklamu.
13. Neporušuj autorská práva.

Zdroj: BEZPEČNĚ ONLINE, nedatováno. Netiketeta. Bezpečně online [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/surfuj-bezpecne/komunikace-se-svetem/netiketeta.html>

Příloha 3

NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ EMOTIKONY:

:-) úsměv, používá se k pobavení. Znázorňuje také, že věta je myšlená ironicky nebo humorně.

:-(zamračený obličej (znamení lítosti, smutku)

_-) mrknutí na znamení, že něco má být bráno s rezervou

:-e zklamání

:-/ rozpaky

:-D šok, překvapení

:-o údiv

:-x budu mlčet

:_) uživatel pláče, ovšem smíchy

Zdroj: CHOVÁNÍ.EU, nedatováno. Netiketa. Chování.eu [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.chovani.eu/netiketa/c56>

Příloha 4

NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ ZKRATKY Z ANGLIČTINY

- BTW by the way (mimočodem)

- EOD end of the day (konec dne)

- FYI for your information (pro tvou informaci)

- IMHO in my humble/honest opinion (podle mého skromného mínění)

- IMO in my opinion (dle mého názoru)

- BCNU be seeing you (uvidíme se)

- ASAP as soon as possible (co nejdříve)

- OIC oh, I see (aha, už vím)

- FAQ frequently asked questions (často kladené otázky)

- FW forward (přeposlání e-mailu dalšímu adresátovi)

- OBO or best offer (nebo nejlepší nabídka)

- TIA thanks in advance (předem děkuji)

- WAYTA what are you talking about? (o čem to mluvíš?)

Zdroj: CHOVÁNÍ.EU, nedatováno. Netiketa. Chování.eu [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.chovani.eu/netiketa/c56>

Summary

The aim of my thesis was to find out how people behave on social networks. My focus was to highlight the advantages and disadvantages that come out with moving into the cyberspace. As I discovered while writing, social networks can be used for good purposes, for example the charity. At the same time, I concluded that any advantage can be abused. The use of social networks is very tricky.

I made up a survey to determine how people use social networks, and which are the most popular. I've created five hypotheses, two got confirmed and three did not. I believe that the results of this survey brought out quite valuable information. The questionnaires revealed that the most popular social networking site was Facebook. It was also confirmed that social networks became a real part of daily life.

I wanted to draw attention to the actual topic. I think social work is important to deal with this issue more, because a lot of problems with children and adolescents takes place on the Internet today. Ignorance of this environment can lead to misunderstanding or ignorance of problems and it prevents resolving them. This topic has many more angles to describe from. I can see the importance of kids getting informed at schools by teachers and also instruction of their parents what to take care about.